КПСС XXVI съезди қарорларини амалга оширамиз

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 4 (8244)

5 январь Пайшанба 1984 йил

Баҳоси 3 тийин

КПСС Марказий Комитети декабрь (1983 йил) Пленуми қарорлари—ҳаётга!

КПСС Марказий Комитети лойиҳаси

УМУМИЙ ТАЪЛИМ ВА ҲУНАР МАКТАБИНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

Партиянинг ривожланган социализмни планли равишда, ҳар томонлама такомиллаштиришга, унинг инсонпарварлик моҳиятини тўлиқроқ намоён этишга, инсоннинг ижодий активлигини янада кучайтиришга қаратилган йўли совет мактаби олдига катта ва масъулиятли вазифалар қўймоқда.

Бизнинг давримиз кишилар ҳаётининг барча соҳаларида — моддий ишлаб чиқаришда, ижтимоий муносабатларда, маънавий маданиятда чуқур ўзгартиришлар билан нишонланган. Фан-техника революцияси тобора кенг авж олдирилмоқда. Экономикани интенсив ривожланиш йўлига ўтказиш амалга оширилмоқда. Кенг кўламдаги комплекс социал-иқтисодий программалар рўёбга чиқарилмоқда. Социалистик демократияни ривожлантиришнинг, совет турмуш тарзини мустаҳкамлашнинг, янги инсонни камол топтиришнинг муҳим проблемалари ҳал этилмоқда.

Бугунги кунда мактаб парталарида ўтирган ёшлар шу аср охири ва келгуси аср бошларидаги улуғвор вазифаларни ҳал қиладилар. Улар Улуғ Октябрь ишини давом эттиришлари керак, мамлакатнинг тарихий тақдири учун, жамиятни ҳар томонлама тараққий эттириш учун, унинг коммунистик қурилиш йўлидан муваффақиятли равишда олға силжиб бориши учун масъулият уларнинг зиммасига тушади.

КПСС Марказий Комитети 1983 йил июнь Пленумининг программавий йўл-йўриқларига мувофиқ мактабни ислоҳ қилиш белгиланаётганлиги унинг ишини ривожланган социализм жамиятининг шарт-шароитлари ва эҳтиёжларига мос келадиган сифат жиҳатдан янги даражага кўтариш мақсадини кўзлайди. Бу — ҳар бир оиланинг, бутун совет халқининг манфаатларига дахлдор бўлган жуда муҳим ишдир.

I. РИВОЖЛАНГАН СОЦИАЛИЗМНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ШАРОИТИДА МАКТАБ

1. Социалистик халқ маорифи системасининг қарор топиши ҳамда ривожланиши совет жамиятининг тарихидан, халқимизнинг қаҳрамонона революцион ва меҳнат зафарларидан ажралмасдир. Улуғ Октябрь, социализм ғалабаси меҳнаткашларга билимларни, маънавий маданиятнинг барча бойликларини эгаллаш учун, талантлар ва истеъдодларни намоён этиш учун ғоят кенг имкониятларни очиб берди. Жаҳон тарихида биринчи марта чинакам халқ мактаби вужудга келтирилди, бу мактаб барча гражданларнинг ирқий ва миллий мансублигидан, жинсидан, динга муносабатидан, мулкий ва ижтимоий аҳволидан қатъи назар маълумот олишда уларнинг амалдаги тенглигини таъминламоқда. Социализм билим ва маданиятнинг, жамият манфаатлари йўлидаги ҳалол меҳнатнинг юксак обрў-эътиборини қарор топтирмоқда.

Совет халқ маорифи системаси сарчашмасида улуғ Ленин турган эди. Коммунистик партия билан Совет давлати ягона, меҳнат политехника мактаби ленинча ғояларини изчил амалга оширмоқдалар.

Мамлакат тарихан жуда қисқа муддат ичида ялпи саводсизликдан ёшларнинг умумий ўрта таълими сари қадам ташлади. Юқори малакали ишчи кадрларни планли равишда тайёрлашнинг асосий манбаи бўлиб қолган ҳунар-техника таълими системаси яратилди. Олий ва ўрта махсус таълим кенг ривожланди. Синфлар ва социал группаларнинг, миллатлар ва элатларнинг, эркаклар ва хотин-қизларнинг маълумот даражаси бир-бирига анча яқинлашди.

Совет маорифи системасининг яратилиши ва ривожлантирилиши социалистик цивилизацияни қарор топтиришнинг, Советлар мамлакати замонавий илм-фан, техника ва маданият чўққилари сари қилган буюк парвозининг ғоят муҳим омили бўлди. Бу — социалистик ўзгартишлар жаҳон тажрибаси хазинасига қўшилган катта ҳисса, янги ҳаёт қурилиши йўлига ўтаётган давлатлар учун илҳомбахш намуна, социализмнинг капитализм олдидаги тарихий афзалликларининг яққол намойишидир.

2. Ҳозирги босқичда экономика ҳамда маданиятни тез ва уйғун ривожлантириш, социал муносабатларни ва сиёсий устқурмани такомиллаштириш, жамиятнинг асосий ишлаб чиқарувчи кучи ва олий бойлиги бўлмиш инсоннинг ўзини янада камол топтириш манфаатлари ёш авлодларга таълим ва тарбия беришга янгича, яна ҳам кенг кўламда ёндашишни талаб қилади. «Партия бизда инсон шунчаки муайян билимлар йиғиндиси соҳиби бўлибгина эмас, балки аввало — социалистик жамият гражданини, унга хос ғоявий йўл-йўриқларга, ахлоқ ва қизиқишларга, юксак меҳнат ва хулқ-атвор маданиятига эга бўлган коммунизмнинг актив қурувчиси бўлиб тарбияланишига эришмоқда», — деб таъкидлади ўртоқ Ю. В. Андропов КПСС Марказий Комитети 1983 йил июнь Пленумида.

Жамиятимизни ривожлантириш талаб-эҳтиёжларига ва унинг келгусидаги мақсадларига мувофиқ ёшларни ўқитиш, уларни сиёсий, меҳнат ва маънавий жиҳатдан тарбиялаш бобидаги жамики ишларни яхшилашнинг энг муҳим вазифалари умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилиш заруратини тақозо этади. Мактаб ёш авлод яшаб ишлайдиган ижтимоий шароитларни максимал даражада ҳисобга олиб, уларни вояга етказиши, ўқитиши ва тарбиялаши лозим.

Халқ хўжалигининг барча тармоқларини фан ва техниканинг энг илғор марраларига олиб чиқиш, ишлаб чиқаришни кенг кўламда автоматлаштириш, меҳнат унумдорлигини тубдан оширишни, маҳсулотларнинг жаҳондаги энг яхши намуналар даражасида ишлаб чиқарилишини таъминлаш керак бўлади. Буларнинг ҳаммаси мустақил ҳаётга қадам қўяётган ёш инженер, техник, ишчидан энг замонавий маълумотни, юксак интеллектуал ва жисмоний камолотни, ишлаб чиқаришнинг илмий-техникавий ва иқтисодий асосларини чуқур билишни, меҳнатга онгли, ижодий муносабатда бўлишни талаб этади.

Таълимнинг социал функцияси ҳам анча бойийди. Мактаб олий ўқув юртида ўқишни давом эттириш учун зарур бўлган билимларнинг юксак даражада бўлишини таъминлаш билан бир вақтда ёшларни халқ хўжалигидаги ижтимоий фойдали меҳнатга йўналтириши ва уларни мана шунга тайёрлаши керак. Меҳнат тарбиясини шахсни камол топтиришнинг ғоят муҳим омили ва халқ хўжалигининг меҳнат ресурсларига бўлган талаб-эҳтиёжларини қондириш воситаси деб билиш лозим. Таълим ва тарбиянинг, касб танлашга йўналтиришнинг ҳозирги формаси мазкур талабларга ҳали мос эмас.

Ҳар бир ёш инсонни мактаб, оила, ишлаб чиқариш коллективлари, оммавий ахборот воситалари, адабиёт ва санъатнинг, бутун жамоатчилигимизнинг бирлашган куч-ғайрати билан меҳнатга онгли эҳтиёжни сезиш руҳида тарбиялаш иқтисодий, социал ва маънавий жиҳатдан биринчи даражали аҳамиятга молик вазифадир.

Ёшларни ғоявий-сиёсий руҳда тарбиялашга, уларнинг маркса-ленинча дунёқарашини шакллантиришга, масъулиятни ҳис этиш, уюшқоқлик ва интизом руҳида тарбиялашга нисбатан талаблар ошиб бормоқда. Партия совет кишилари янги авлодларининг ғоявийлиги, маълумоти ва профессионал тайёргарлигини кучайтиришни социалистик демократияни чуқурлаштиришнинг, ишлаб чиқаришни, давлат ва жамоат ишларини бошқаришда омманинг тобора кенг ва самарали иштирок этишининг муҳим шарти, деб билади. Халқаро вазият ғоят кескинлашиб кетган бир шароитда социализмга қарши қутуриб ҳужумлар қилаётган ва ёшларнинг сиёсий жиҳатдан ғўрлигига умид боғлаётган империализм агрессив кучларининг кирдикорларига нисбатан хушёрликни ошириш керак.

Мактабни ислоҳ қилиш унинг фаолиятида тўпланиб қолган бир қанча салбий ҳолатларни, жиддий камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш мақсадини ҳам кўзлайди. Маориф структурасини такомиллаштириш, умумий таълим, меҳнат ва профессионал тайёргарлик сифатини анча ошириш, таълимнинг актив формалари ва методларини, техника воситаларини яна ҳам кенгроқ қўлланиш, таълим ва тарбия бирлиги, оила, мактаб ва жамоатчилик мустаҳкам алоқаси принципини собитқадамлик билан амалга ошириш лозим.

Таълим-тарбия ишининг мазмуни ва методларида, мактаб ҳаётида, ўқувчиларнинг билимларига баҳо беришда ҳар қандай расмиятчилик кўринишларини қатъий равишда, таг-томири билан тугатиш, процент кетидан қувиш ҳолларига барҳам бериш зарур.

3. Умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилиш қуйидаги асосий вазифаларни ҳал этишни:

— таълим ва тарбия сифатини оширишни; ҳар бир предметни ўқитишнинг юксакроқ илмий даражасини, фанларнинг асосларини мустаҳкам эгаллаб олишни, ғоявий-сиёсий, меҳнат ва маънавий тарбияни, эстетик ва жисмоний камолот яхшиланишини таъминлашни; ўқув планлари ва программаларини, дарсликлар ва ўқув қўлланмаларини, ўқитиш методларини такомиллаштиришни; ўқувчиларнинг ортиқча зўриқтирилишига, ўқув материалининг ҳаддан ташқари мураккаблаштирилишига барҳам беришни;

— умумий таълим мактабида меҳнат тарбиясининг, таълим ва касб танлашни ўргатишнинг ташкил этилишини тубдан яхшилашни; ўқитишнинг политехника, амалий йўналишини кучайтиришни: ҳунар-техника таълими системасида юқори малакали ишчи кадрлар тайёрлашни анча кенгайтиришни; ёшларни умумий ҳунар таълимига ўтказишни амалга оширишни;

— ўқиш сифати учун ўқувчиларнинг масъулиятларини, ўқув ва меҳнат интизомига риоя этишни кучайтиришни, ўқувчилар коллективларида ўзини ўзи бошқаришни ривожлантириш асосида уларнинг ижтимоий активлигини оширишни;

— ўқитувчининг ижтимоий обрў-эътиборини, унинг назарий ва амалий тайёргарлигини оширишни, халқ маорифи системасининг педагог кадрларга бўлган эҳтиёжини батамом қондиришни; ўқитувчиларнинг ва ишлаб чиқариш таълими мастерларининг иш ҳақини оширишни, уларнинг уй-жой, маиший шароитларини, медицина хизмати кўрсатишни, уларни санаторийларда даволашни яхшилашни;

— ўқув юртларининг, мактабгача тарбия ва мактабдан ташқари муассасаларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашни;

— умумий таълим ва ҳунар мактаби структураси ҳамда халқ маорифини бошқаришни такомиллаштиришни билдиради.

II. УМУМИЙ ЎРТА ВА ҲУНАР ТАЪЛИМИНИНГ СТРУКТУРАСИ

4. Умумий ўрта ва ҳунар таълимининг қуйидаги структурасини белгилаш таклиф этилади:

Бошланғич мактаб — I—IV синфлар;

Тўлиқсиз ўрта мактаб — V—IX синфлар;

Ўрта умумий таълим ва ҳунар мактаби — умумий таълим мактабининг X—XI синфлари; ўрта ҳунар-техника билим юртлари; ўрта махсус ўқув юртлари.

Ўрта умумий таълим мактаби ўн бир йиллик бўлади. Болаларни мактабда ўқитиш бир йил аввал — 6 ёшдан бошланади. Мактабгача тарбия системаси ривожланиб, эндиликда мутлақ кўпчилик болаларни қамраб олганлиги, болалар боғчаларида ва мактабларда болаларга таълим бериш тажрибаси бунинг учун замин тайёрлади. Болаларни мактабда 6 ёшдан ўқитишга ўтишни аста-секин, 1986 йилдан бошлаб бир неча йил мобайнида, қўшимча ўқувчи ўринларни вужудга келтирилишига, ўқитувчи кадрлар тайёрланишига қараб, ота-оналарнинг истагини, болаларнинг камол топиш даражасини, маҳаллий шароитларни ҳисобга олиб амалга ошириш назарда тутилади. Дастлабки босқичда болаларнинг муайян қисми мактабга 7 ёшда ҳам кирадиган бўлади, олти ёшли болалар эса мактабларда ҳам, болалар боғчаларининг юқори группаларида ҳам ягона программа асосида ўқитилади.

(Давоми иккинчи бетда).

ЭРИШИЛГАН МАРРАЛАРДАН ЎЗИБ КЕТАМИЗ

Бирлашмамиз меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил декабрь Пленуми материалларини, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов нутқи текстини қизғин маъқуллаб кутиб олдилар. Бу материаллар ва нутқ тексти бизни янги марраларга эришишга, мамлакат экономикасини ривожлантиришга қўшадиган ҳиссамизни кўпайтиришга илҳомлантирмоқда.

Мен раҳбарлик қилаётган бригада пландан ташқари 10 минг сўмлик юқори сифатли кўйлак тикиб чиқариб, ўтган йилги топшириқни муддатидан ярим ой илгари бажарди. Ишчиларимизнинг коммунистик меҳнат мактабида ўқиши кўп жиҳатдан шунга эришишга ёрдам берди. Ишчилар бу мактабда ўзларининг сиёсий ва иқтисодий билимларини ошириш билан бир қаторда меҳнатнинг илғор усулларини ҳам ўрганмоқдалар. Ишлаб чиқариш кўрсаткичларини яхшилаш учун бригадамизда резервлардан яхши фойдаланилмоқда.

Биз ўртоқ Ю. В. Андроповнинг меҳнат унумдорлигини пландан ташқари бир процент оширишга ва маҳсулот таннархини қўшимча равишда 0,5 процент камайтиришга эришиш хусусидаги кўрсатмаларини асосий партия топшириғи сифатида қабул қилдик. Коммунистик меҳнат зарбдорларининг ташаббуси билан бошланган профессионал маҳорат эстафетаси шунга хизмат қилади. Биз бу йилги ишлаб чиқариш топшириқларини 15 декабргача бажариш ва хом ашё сарфини камайтириш, бутун маҳсулотнинг ярмини Сифат белгиси билан тайёрлаб чиқариш мажбуриятини қабул қилганмиз.

В. МАЗАРКИНА,
Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли Тошкент тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг бригадири.

ПЛАНГА ҚЎШИМЧА

«Ангренский» кўмир разрезида донгдор экскаватор машинисти, Ленин ордени ва Октябрь Революцияси ордени кавалери В. Лазарев беш йиллик тўртинчи йилида пландан ташқари қазилган кўмир тонналари ҳисобини очди.

Валентин Максимович янги йилдаги биринчи иш сменасини ҳар қачонгидек бошлади — эртароқ келди, ёрдамчиси билан биргалашиб машинанинг асосий иш узелларини кўздан кечириб чиқди. Бу унинг кўп йиллик одатидир. Лазарев — экскаваторларнинг икки ремонт ўртасида ишлаш муддатини узайтириш ҳаракатининг ташаббускори бўлиб, ҳозир шу ҳаракатда разрезнинг барча бригадалари қатнашмоқда.

Қурама тоғининг этакларида портлаш гулдуросلари, оғир юк ортган «БелАЗ» ўкиришлари, электричка ғилдиракларининг тарақа-туруқи куну-тун тинмайди. Бир неча минутдан сўнг Лазаревнинг кучли экскаватори ҳам ана шуларга жўр бўлиб кетди.

Валентин Максимович ҳар бир айрим операцияда — стрелани буришда, чўмични кўмирга ботиришда ва бошқа ишларда нормага нисбатан бир неча секунд тежашга муваффақ бўлади. Энг олий ишчилик маҳорати мана шунда бўлиб, шулар туфайли у юк машиналарига кўмир ортиш графигини ошириб бажаришга эришмоқда. Беш йиллик бошидан бери унинг пландан ташқари ҳисобида юз минг тоннага яқин кўмир бор. Бултурнинг ўзидагина 33 минг тонна қўшилди.

Машинистлардан А. Мирсаитов, Н. Козаков бригадалари, бошқа кўп экскаваторчилар бригадалари йилни юксак маромда бошлади. Янги йилда Ангрен кончилари КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил декабрь Пленуми қарорларига жавобан беш миллион 260 минг тонна — бултургидан юз минг тонна ва разрез лойиҳадаги қувватидан қарийб 800 минг тонна кўп кўмир ортиб жўнатиш ниятидадирлар. Бу ишлар ишлаб чиқариш майдонини кенгайтирмаган, ишчилар сонини кўпайтирмаган ҳолда адо этилади. Кўмир қазишдаги барча бўғинлар — пармалаш ва портлатиш ишлари, юк ортиб жўнатиш, ташиш ҳамжиҳатлигини юксалтириш социалистик мусобақани кенг кўламда ривожлантириш, Валентин Максимович Лазарев каби миришкорлар тажрибасини ёйиш резервлари ишга солинади.

...Смена охирида диспетчер Лазаревнинг экскаватори планга қўшимча равишда кўплаб кўмир ортиб жўнатганлигини қайд этди.

● СУРАТДА 1984 йилни зарбдорчасига бошлаган экскаватор машинистлари (чапдан) Хайтали Шаханов ва Абдуманноп Қўзиевларни кўриб турибсиз.

В. КАЗАНЦЕВ фотоси.
(ЎзТАГ).

ҲАР КУНИ 1,5 БАРАВАРДАН

ОЛМАЛИҚ шаҳар қурилиш ташкилотларида ўн биринчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 60 йиллиги юбилейини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақа янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ авж олиб кетди. КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми қарорларидан руҳланган юзлаб бинокорлар зиммаларига оширилган мажбуриятлар олдилар. Ғишт терувчилардан А. Толипов, А. Мягков, монтажчилардан В. Пояркова, А. Шумаков, электриклардан Н. Латипов, З. Ғафурова ва бошқалар шулар жумласидандир. Улар шу кунларда унумли ва сифатли ишлаб, нормани бир ярим баравардан бажармоқдалар.

ХАЛҚ НОМЗОДЛАРИ

МАРТ 4 ЯКШАНБА — СССР ОЛИЙ СОВЕТИГА САЙЛОВЛАР

Мамлакатимизда юксак сиёсий активлик ва Коммунистик партия теварагида жипслик вазиятида меҳнат коллективларининг СССР Олий Совети депутатлигига номзодлар кўрсатишга бағишланган йиғилишлари давом этмоқда. Совет кишилари КПСС Марказий Комитети 1983 йил декабрь Пленумининг ва СССР Олий Совети сессиясининг қарорларига амал қилиб, ўзларининг бутун ишлари ва фикр-зикрларини социалистик давлатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг янги марраларини эгаллашга қаратмоқдалар.

Меҳнаткашлар ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, зиёлиларнинг энг яхши вакилларини мамлакат давлат ҳокимияти олий органининг депутатлигига номзод этиб кўрсатмоқдалар.

2-мебель-йиғув комбинати коллективининг йиғилишида корхона комплекс бригадасининг бошлиғи, СССР Давлат мукофоти лауреати **Надежда Николаевна Меркулова** Москва шаҳар Киров сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатилди.

В. И. Ленин номидаги Ленинград оптика-механика бирлашмаси ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг йиғилиши бирлашманинг бош директори, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Михаил Панфилович Панфилов**ни Калинин сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатди.

Ленинград областидаги «Детскосельское» совхозлар ишлаб чиқариш бирлашмасининг коллективи «Детскосельский» совхози сабзавотчилар бригадири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Валентина Романовна Паршина**ни Волхов сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатишга қарор қилди.

Приморье ўлкасидаги Хрустальний кон-бойитиш комбинатининг меҳнаткашлари проходкачилар бригадири, КПСС XXVI съезди делегати **Александр Кириллович Куприянов**ни Артёмов сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига ўз номзоди қилиб кўрсатдилар.

Амур область Тамбов районидаги «Восток» колхозининг коллективи хўжалик трактор-далачилик бригадасининг бошлиғи, СССР Давлат мукофотининг лауреати **Валерий Михайлович Безбородов**ни Амур сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатди.

Астрахань область Харабали районидаги Киров номли колхозда бўлиб ўтган йиғилиш қатнашчилари селекциячи-зоотехник **Нэля Петровна Перегудова**ни Астрахань сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатишга қарор бердилар.

Горький область колхозлараро қурилиш ташкилотлари бирлашмасига қарашли Городец колхозлараро механизациялашган кўчма колоннасининг коллективи қурувчилар комплекс бригадасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Василий Васильевич Шабалин**ни Городец сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатди.

«Курганприбор» прибор-механика бирлашмасининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари радио монтажчи **Нина Владимировна Лушникова**ни Курган сайлов округидан СССР Олий Совети Итти-

(Давоми учинчи бетда).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАР СОВЕТИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ ЎЗБЕКИСТОН ССР САЙЛОВ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

4 январь куни Тошкентда ўн биринчи чақириқ СССР Олий Совети Миллатлар Советига Ўзбекистон ССРдан сайлов ўтказувчи сайлов комиссиясининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди.

Комиссия раиси — Тошкент тўқимачилик комбинатининг йигирувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Б. Жўраева мажлисни оча туриб, сайлов комиссияси составига ўзларини вакиллар қилиб кўрсатганликлари учун жамоат ташкилотларига ва меҳнат коллективларига комиссия аъзолари номидан миннатдорчилик изҳор этди.

Сайлов комиссияси СССР Олий Советига сайловга тайёргарлик юзасидан республикада ўтказилаётган иш, округ комиссияларининг состави ва ишини ташкил этиш, сайлов комиссияларини алоқа воситалари билан таъминлаш, сайловга оид адабиётларни нашр этиш ва жойларга етказиб бериш билан боғлиқ масалаларни кўриб чиқди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Г. Қ. Ҳайдарова, сайлов комиссиясининг секретари В. В. Окунский, Ўзбекистон ССР алоқа министри Т. М. Тўхтаев ҳамда Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетининг раиси З. И. Есенбоев ахборот бердилар.

Бутун мамлакатда бўлгани сингари Ўзбекистонда ҳам бўлажак сайловга тайёргарлик тобора кенг қулоч ёзаётганлиги комиссия мажлисида мамнуният билан уқтириб ўтилди. Республика меҳнаткашлари сайловни Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети теварагида маҳкам жипслашган қардош халқларнинг ягона оиласида кутиб олмоқдалар. Корхоналар ва қурилишларнинг, далалар ва фермаларнинг меҳнаткашлари ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш учун, партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь ва декабрь Пленумлари ўртага қўйган вазифаларни рўёбга чиқариш учун мусобақани авж олдирмоқдалар.

СССР Олий Совети депутатлигига номзодлар кўрсатишга бағишланган йиғилишлар республикада меҳнат ғайрати ва сиёсий активлик жўш урган бир вазиятда ўтмоқда. Сайловчилар КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Ю. В. Андроповни, Коммунистик партия билан Совет давлатининг раҳбарларини ўзларининг биринчи номзодлари қилиб кўрсатмоқдалар. КПССнинг доно ички ва ташқи сиёсати, партия Марказий Комитети ва унинг Сиёсий бюросининг мамлакат экономикасини янада ривожлантиришга, совет кишиларининг фаровонлигини оширишга, тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга қаратилган кўп қиррали ва собитқадам фаолияти якдиллик билан маъқулланаётганлиги ана шунда ўзининг ёрқин ифодасини топмоқда.

Партия ва комсомол ташкилотлари кенг оммавий-сиёсий ишларни авж олдирмоқдалар. Агитпунктлар, сайлов участкалари, маданият муассасалари ана шу ишларнинг марказига айланмоқда. СССР Конституцияси, СССР Олий Советига сайлов тўғрисидаги қонун текстлари бўлган брошюралар, плакатлар ва бошқа агитация материаллари босмадан чиқди. Сайлов комиссияларини пухта алоқа воситалари билан таъминлаш чоралари кўрилмоқда.

Комиссия бутун сайлов кампанияси даври учун мўлжалланган иш планини тасдиқлади.

Сайлов комиссиясининг мажлисида бир қанча министрлик ва идораларнинг раҳбарлари, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети аппаратининг масъул ходимлари, матбуот, телевидение ва радиоэшиттириш вакиллари иштирок этдилар.

* * *

Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Совети Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи Ўзбекистон ССР сайлов комиссияси қуйидаги адресда жойлашган: Тошкент шаҳри, Парадлар хиёбони, 5-уй. Телефон — 33-95-17.

(ЎзТАГ).

УМУМИЙ ТАЪЛИМ ВА ҲУНАР МАКТАБИНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

(Боши биринчи бетда).

Бошланғич мактабда (I—IV синфлар) ўқиш даври бир йил узайтирилади, бу эса болаларга ўқишни, ёзишни ва ҳисоблашни, энг оддий меҳнат кўникмаларини янада асосли равишда ўргатишни, айни вақтда ўқувчиларнинг зўриқишини камайтиришни ва келгусида фан асосларини ўзлаштиришни осонлаштиришни таъминлаш имконини беради.

Тўлиқсиз ўрта мактаб (V—IX синфлар) ҳозиргидек фан асосларини беш йил мобайнида ўргатишни кўзда тутади. Тўққизинчи синфни тугатган мактаб ўқувчилари ўн беш ёшида тўлиқсиз ўрта маълумот олади. Ўспиринларга умумий меҳнат таълимини бериш вазифаси асосан ҳал этилади. Касб танлашга ўргатиш тадбирлари билан бирга уларнинг бўлғуси касбни танлашини осонлаштирувчи шароитлар яратилади. Тўққиз йиллик мактаб турли каналлар орқали умумий ўрта ва ҳунар таълимини олиш учун база бўлади.

Ўрта умумий ва ҳунар мактаби умумий таълим мактабининг X—XI синфларини, ҳунар-техника билим юртларини, ўрта махсус ўқув юртларини ўз ичига олади. У ёшларга умумий ўрта таълим берилишини, меҳнат ва ҳунар ўргатишни таъминлайди.

5. Тўққизинчи синфларни битириб чиқувчиларга шундан кейин таълим бериш потоклари ўртасидаги нисбат халқ хўжалигининг эҳтиёжларига мувофиқ равишда, ўқувчиларнинг истаги, қизиқиши ва қобилиятини ҳисобга олиб ташкил этилади. Ўрта ҳунар-техника билим юртларига кирадиган тўққизинчи синфни битирувчиларнинг сони ва салмоғи келгусида тахминан икки баравар кўпаяди. Бунда айрим регионларнинг, шаҳар ва қишлоқнинг хусусиятлари эътиборга олиниши керак.

VIII—XI синфларнинг ўқувчиларига ўзлари танлаб олган физика-математика, химия-биология ва ижтимоий-гуманитар циклларнинг айрим предметларини факультатив машғулотлар ёрдамида чуқурроқ ўрганиш имконияти берилади. X—XI синфлардаги меҳнат таълими моддий ишлаб чиқариш ва ноишлаб чиқариш соҳаси учун талаб қилинадиган оммавий касбларни эгаллаш билан бирга қўшиб олиб борилади.

Ўрта умумий таълим мактабини битириб чиқувчилар янада юқори малака олиш ёки мураккаб касбни ўрганиш учун ўрта ҳунар-техника билим юртларининг бир йиллик бўлимларига, икки-уч йиллик муддат билан таълим берадиган ўрта махсус ўқув юртларига ва олий ўқув юртларига кирадилар. Уларнинг бир қисми ўн бир йиллик ўрта мактабда олинган меҳнат тайёргарлигига мувофиқ халқ хўжалигига бориб ишлайди. Ёшларнинг, ота-оналар - жамоатчилигининг, меҳнат коллективларининг истакларини эътиборга олиб бир қанча касблар бўйича ёш чегараларини қисқартириш имконияти тўғрисидаги масалани ўрганиб чиқиш мақсадга мувофиқдир.

Шундай қилиб, бир-икки беш йиллик мобайнида ёшларга умумий ўрта таълим бериш уларга умумий ҳунар таълими бериш билан тўлдирилади. Барча йигит-қизларга меҳнат фаолияти бошлангунча касб ўрганиш имконияти берилади. Бу нарса келгусида умумий таълим ва ҳунар. мактабининг бир-бирига яқинлашувига ва бирлашувига олиб боради, бу эса Лениннинг ягона, меҳнат, политехника мактаби тўғрисидаги ғояларини янада ривожлантириш ва рўёбга чиқариш бўлади.

6. Ҳозирги пайтда мавжуд бўлган ҳунар-техника ўқув юртларининг ҳар хил типлари қайта ташкил этилиб, касблар бўйича тегишли бўлимларга эга бўлган, ўқишга кирувчиларнинг маълумот даражасига қараб таълим бериш муддатлари белгилаб қўйиладиган ягона типдаги ўқув юртига — «ўрта ҳунар-техника билим юрти»га айлантирилади. Тўққизинчи синфларни битириб чиқувчилар ўрта ҳунар-техника билим юртларида қоида тариқасида 3 йил ўқиб, ҳунар ўрганадилар ва умумий ўрта таълимни туғаллайдилар. Ўн бир йиллик мактабни битириб чиқувчилар бу ўқув юртларида бир йиллик таълим муддатида ҳунар ўрганадилар.

Ўрта ҳунар-техника билим юртлари халқ хўжалигининг тегишли тармоқлари учун юқори малакали ишчилар тайёрлашга ихтисослаштирилади ва ишлаб чиқариш бирлашмалари, корхоналар, қурилишлар ва ташкилотлар базасида, қишлоқ жойларда эса район агросаноат бирлашмалари, совхозлар, колхозлар, хўжаликлараро корхоналар базасида ташкил этилади. Базавий корхоналар билан ҳунар-техника билим юртларининг ўзаро муносабатлари СССР Министрлар Совети тасдиқлайдиган Низом билан тартибга солинади.

7. Ёшларга таълим беришда ўрта махсус ўқув юртлари (техникумлар, педагогика, медицина билим юртлари ва бошқалар) муҳим роль ўйнайди. Улар ишлаб чиқариш, маориф, соғлиқни сақлаш, маданият, хизмат кўрсатиш соҳаси бошланғич бўғинларининг малакали мутахассислари ва ташкилотчиларини тайёрлайдилар, халқ хўжалиги мутахассисларининг энг кўп сонли отряди сафларини тўлдирадилар ва айни вақтда умумий ўрта таълим вазифаларини ҳал этишда қатнашадилар. Халқ хўжалиги учун зарур бўлган ўрта махсус маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини бундан буён ҳам ошириш зарур.

Кейинги вақтларда тугал ўрта маълумотли ёшларга техникумларда таълим бериш кенгайтирилди. Тўлиқсиз ўрта мактабни ҳам мана шу ўқув юртларига ўқувчилар тайёрлаш манбаи сифатида сақлаб қолиш мақсадга мувофиқдир. Ўрта махсус ўқув юртларини битириб чиққан кишилар орасидан қисқартирилган таълим муддатларида олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш тажрибасини ривожлантириш керак.

8. Умумий таълим ва ҳунар мактабининг ишини яхшилаш, уни битириб чиқувчилар учун олий ўқув юртларига киришнинг тенг шароитларини яратиш олий маълумотли мутахассислар тайёрлашни янада такомиллаштириш учун янги имкониятлар очади. Олий ўқув юртлари контингентларини шакллантиришнинг социал базаси кенгайтирилади, ёшларнинг олий маълумот олишга масъулият билан онгли муносабатда бўлиши ошади. Олий ўқув юртларига қабул қилишнинг янги қоидаларини ишлаб чиқиш, унда олий ўқув юртларига абитуриентларни конкурс асосида қабул қилиш чоғида аттестатдаги ўртача баллни ҳисобга олиш тўғрисидаги мавжуд қоидани сақлаб қолишнинг қанчалик мақсадга мувофиқ эканини кўриб чиқиш назарда тутилади.

III. ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ЖАРАЁНИНИНГ СИФАТИНИ ОШИРИШ

9. Ёш авлодга фан асосларидан чуқур ва мустаҳкам билим бериш, шу билимларни практикада қўлланиш кўникмалари ва маҳоратини ҳосил қилиш —совет мактабининг энг муҳим, ўзгармас вазифасидир. Ўқув планларини, программаларини, дарсликларни, ўқув-кўргазмали қўлланмаларни социал-иқтисодий ва фан-техника тараққиёти талабларига, ўқувчиларнинг ёш хусусиятларига мувофиқ ҳолга келтириш лозим.

Таълимнинг мазмунини такомиллаштириш учун:

—ўрганиладиган предметлар рўйхатини ва уларнинг материали ҳажмини аниқлаш, ўқув программалари ва дарсликларнинг зўриқтиришини тугатиб, уларни ортиқча мураккаблаштирилган, иккинчи даражали материалдан халос қилиш;

—ўқув фанларининг асосий тушунчаларини ва энг муҳим ғояларини жуда равшан баён этиш, уларда фан ва практиканинг янги ютуқлари зарур тарзда акс этишини таъминлаш;

— умумий таълим мактабидаги меҳнат тарбияси, таълимни ва касб танлашга ўргатишни йўлга қўйишни тубдан яхшилаш; таълим мазмунининг политехник йўналишини кучайтириш; амалий ва лаборатория машғулотларига, физика, химия, биология ва бошқа фанларнинг қонунлари технологияда қандай қўлланилишини кўрсатишга кўпроқ эътибор бериш ва шу тариқа ёшларга меҳнат таълими бериш, касб танлашни ўргатиш учун асос яратиш;

— ўқувчиларни замонавий ҳисоблаш техникаси тўғрисидаги билимлар ва шу техникадан фойдаланиш кўникмалари билан қуроллантириш, таълим жараёнида компьютерлар кенг қўлланилишини таъминлаш, бунинг учун махсус мактаб ва мактаблараро кабинетлар ташкил этиш;

—ҳар бир предмет ва синф бўйича ўқувчилар эгаллаши мажбурий бўлган маҳорат ва кўникмаларнинг энг мақбул ҳажмини белгилаб қўйиш зарур.

Мактабларда, ҳунар-техника билим юртларида, ўрта махсус ўқув юртларида таълим ва тарбиянинг қатъий давомийлиги, умумий таълим тайёргарлигининг ягона даражаси таъминлансин, бунда миллий ўқув юртларининг хусусиятлари эътиборга олинсин. Она тили билан бирга совет кишилари миллатлараро алоқа воситаси деб ихтиёрий қабул этган рус тилини ўрганиш учун шарт-шароитларни яхшилаш юзасидан қўшимча чоралар кўрилсин. Рус тилини эркин билиш ўрта ўқув юртларини тамомлаётган ёшлар учун норма бўлиб қолиши керак.

10. Ўрта ҳунар-техника билим юртларида умумий таълим тайёргарлигига алоҳида эътибор берилсин. Ўқувчилар фанлар асосларини, техника, агрономия, экономика предметларини ҳамда янги техника ва технологияни, автомат манипуляторлар (саноат роботларини ривожлантириш билан боғлиқ бўлган бошқа махсус предметларни пухта эгаллаб олишини таъминлаш зарур.

Ишчи кадрларнинг тайёргарлик сифатини ошириш учун ҳунар-техника таълими системасининг катта имкониятларидан тўлиқроқ фойдаланилсин. Министрликлар ва базавий корхоналар билан биргаликда ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш таълими ва ишлаб чиқариш практикасининг янги программалари ишлаб чиқилиши, бунда муайян касб ва малакадаги ишчиларни тайёрлашга нисбатан қўйиладиган ягона талабларга асосланиб иш тутилиши лозим. Ишлаб чиқариш практикаси энг яхши бригадалар ва звенолар составида, мураббийлар, ишлаб чиқариш новаторлари ва меҳнат ветеранлари раҳбарлиги остида ўтказилсин.

11. Таълим формалари, методлари ва воситалари такомиллаштирилсин, ўқув жараёнининг асосий формаси бўлмиш дарс билан бир қаторда мактабларнинг юқори синфларида, ҳунар-техника билим юртларида ва ўрта махсус ўқув юртларида лекциялар, семинар машғулотлари, суҳбатлашувлар, практикумлар, консультациялар ўтказиш кенг одат тусига киритилсин. Ўқитувчилар ва ота-оналар ўқувчиларни китоб ва бошқа илм манбалари устида ишлашга активроқ жалб этишлари, мустақил фикрлаш кўникмасини ҳосил қилишда уларга ёрдам беришлари керак.

Синфлардаги ўқувчиларнинг энг кўп миқдорини камайтириш, уни аста-секин I—IX синфларда 30 кишига, X—XI синфларда 25 кишига келтириш вазифаси қўйилади.

Ҳамма курслар бўйича амалдаги дарсликлар ва ўқув қўлланмалари такомиллаштирилсин ҳамда янгилари яратилсин. Баён этишнинг юксак ғоявийлиги ва илмийлиги, тушунарлилиги ва қисқалиги, аниқлиги, равшанлиги ва қизиқарлилиги, методик аппаратнинг мукаммаллиги— ҳар бир дарсликка нисбатан қўйиладиган зарур талаблардир. Бу дарсликларни ёзишга энг яхши ўқитувчилар, тажрибали методистлар, таниқли олимлар жалб этилсин, авторларнинг меҳнатини қўшимча рағбатлантириш тадбирлари амалга оширилсин. СССР халқларининг тилларида дарсликлар нашр қилиш учун полиграфия қувватлари ва юқори сифатли материаллар ишлаб чиқариш кенгайтирилсин. Фанларнинг асослари ва факультатив курсларга доир ўқув маълумот характеридаги ва илмий-оммабоп адабиётга бўлган эҳтиёж тўла-тўкис қондирилсин.

12. Ўқувчиларда марксча-ленинча дунёқарашни шакллантириш уларни коммунистик руҳда тарбиялашнинг мустаҳкам негизидир. Ҳам жамиятшунослик, ҳам табиий-илмий барча фанларни ўқитиш ўқувчиларда мустаҳкам материалистик тасаввурларни, атеистик фикрларни, табиат ва жамият ҳодисаларини тўғри изоҳлаш қобилиятини, ижодий ўзгартувчанлик фаолиятига тайёрликни вужудга келтириши муҳимдир.

Ижтимоий-гуманитар цикл предметларини жозибадор, тушунарли тарзда ўқитиш дунёни революцион янгилаш йўлларини, социализмнинг асосий принциплари ва тарихий афзалликларини, капитализмнинг халқ манфаатларига зид бўлган реакцион моҳиятини очиб бериши, ҳозирги ижтимоий турмушнинг ёшларни қизиқтираётган саволларига синфий позициялардан ишонарли жавоблар бериши, коммунизм ғояларининг муқаррар ғалабасини кўрсатиши зарур. Тарих, жамиятшунослик, адабиёт ва бошқа предметларнинг дарсларида ўз коммунистик эътиқодларини қаттиқ туриб ҳимоя қилиш маҳоратини мешчанликка, текинхўрликка, истеъмолчиликка муросасизликни изчиллик билан тарбияламоқ керак. Машғулотларнинг актив формалари кенг одат тусига киритилсин, уларга зўр амалий йўналиш бахш этилсин, қироатхонлик ва схематизм таг-туби билан тугатилсин. Жамиятшуносликни ўрганишга ажратилган ўқув вақтини кўпайтириш зарур деб ҳисоблансин. Ўрта ўқув юртларининг ҳамма типлари учун ягона жамиятшунослик дарслиги яратилсин.

13. Ғоявий-сиёсий тарбияда пухта коммунистик эътиқодларга эга бўлган онгли гражданни вояга етказиш диққат марказига қўйилиши керак. Таълим-тарбия жараёнининг ҳамма элементлари, мактабнинг бутун ижтимоий ҳаёти шунга хизмат қилиши лозим. Ёшлар марксизм-ленинизм ғоялари руҳида, К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Лениннинг ҳаёти ва фаолияти тимсолида, КПСС-нинг тарихий тажрибаси негизида тарбиялансин. Ўқувчиларни совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм, СССР халқларининг қардошларча дўстлиги руҳида тарбиялаш кучайтирилсин. Ижтимоий-сиёсий клублар, музейлар, тўгараклар, лекторийларнинг фаолияти активлаштирилсин. Революцион, меҳнат ва жанговар шуҳрат жойларига экскурсия ва юришлар мунтазам ўтказиб турилсин. Сиёсий ахборотнинг йўлга қўйилиши такомиллаштирилсин. Ўзининг сиёсий маълумотини ошириш кўникмалари ҳосил қилинсин. Ўқувчиларни ижтимоий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашга партия ходимлари, энг яхши пропагандист кадрлар, «Билим» жамиятининг лекторлари, партия ветеранлари кенг жалб қилинсин. Оммавий ахборот воситалари ўқитувчиларнинг, оила ва жамоатчиликнинг актив ва доимий ёрдамчилари бўлсин. Телевидение ва радио орқали ўқув кўрсатувлари ва эшиттиришларини кенгайтириш, уларнинг мазмунини яхшилаш, ёшларни тарбиялаш соҳасидаги илғор тажрибани, бу иш намунали йўлга қўйилганлигини пропаганда қилиш ва оммалаштиришни таъминлаш зарур.

Тарбиявий ишда Совет давлатининг рамзлари — СССР Гимни, Байроғи ва Гербидан, иттифоқдош республикаларнинг гимнлари, байроқлари ва гербларидан, давлат мукофотлари ва нишонларидан, шунингдек пионер ва комсомол ташкилотларининг символларидан тўлиқроқ фойдаланилсин. Ҳаётга қадам қўювчи ҳар бир киши СССР Конституциясини, ўз республикасининг конституциясини билиши, уларга амал қилиши керак.

14. Янги инсонни тарбиялаб вояга етказишда ахлоқий ва ҳуқуқий тарбиянинг аҳамияти бениҳоя катта. «Ҳозирги замон ёшларини тарбиялаш, ўқитиш ва уларга таълим бериш ишларининг ҳаммаси, — деб таъкидлаган эди В. И. Ленин,— уларни коммунистик ахлоқли қилиб тарбиялашдан иборат бўлсин!, (Тўла асарлар тўплами, 41-том, 344-бет). Бутун тарбиявий иш билим, эътиқод ва ҳаракатнинг, сўз ва ишнинг чамбарчас бирлиги асосига қурилиши керак. Мактаб коммунистик ахлоқ принциплари асосида яшаш ва иш тутиш, социалистик жамият қоидаларига, совет қонунларига оғишмай риоя этишдан иборат ички эҳтиёжни вужудга келтириши керак.

Ёшлик чоғиданоқ коллективчилик ва бир-бирига талабчанлик, ҳалоллик ва ҳаққўйлик, саҳийлик ва принципиаллик, бирдамлик ва характер мардлиги руҳида тарбиялаш жуда муҳимдир. «Ўқувчилар учун қоидалар»нинг янги варианти ишлаб чиқилсин.

15. Ўқувчиларга бадииятни ўргатиш ва уларни эстетик тарбиялашни анча яхшилаш жуда муҳим вазифадир. Гўзаллик туйғусини ривожлантириш, соғлом бадиий дид-фаросатни шакллантириш, санъат асарларини, жонажон она-табиат гўзаллиги ва бойлигини тўғри тушуниш ва қадрлаш маҳоратини ривожлантириш зарур. Шу мақсадда ҳар бир ўқув предметининг, айниқса адабиёт, музика, ашула, тасвирий санъат, эстетиканинг имкониятларидан яхшироқ фойдаланилсин. Эстетик цикл предметларидан малакали мутахассислар дарс беришлари керак. Санъаткор зиёлиларнинг ижодий союзлари, барча маданият муассасалари бу ишда ёрдам беришлари лозим. Ўқув юртларида, пионерлар уйларида, клубларда ва маданият саройларида ҳамма жойда бадиий ҳаваскорлик тўгаракларининг ишини йўлга қўйиш, уларнинг репертуарига доимо эътибор бериш керак. Ёшлар орасига ғоясизлик, ахлоқсизлик, сийқаси чиққан маънавий маҳсулотлар суқилиб киришига мутлақо йўл қўйилмасин.

16. Социалистик жамият ёш авлоднинг жисмоний жиҳатдан бақувват, соғлом, хушчақчақ бўлиб, меҳнатга ва Ватанни ҳимоя қилишга тайёр бўлиб ўсишидан жуда манфаатдордир.

Барча ўқувчиларнинг дарсларда, ўқишдан ташқари вақтларда, спорт секцияларида физкультура билан кун сайин шуғулланишлари ташкил этилсин, бунинг учун зарур шарт-шароитлар яратилсин. Ҳар бир мактабда, ҳунар-техника билим юртида, барча таълим-тарбия муассасаларида асбоб-ускуналар ва анжомлар билан яхши таъминланган спорт заллари ва майдонлари барпо этилиши керак. Ўқувчиларни жисмоний жиҳатдан тарбиялаш учун спорт ташкилотлари ва клубларининг, корхоналар ва муассасаларнинг базасидан кенгроқ фойдаланилсин.

Гигиена масалаларига катта эътибор берилсин. Ҳар бир мактаб ўқувчиси гигиена ва медицина соҳасидаги зарур билимларни эгаллаб олиши, ёшлигиданоқ ўз организмини билиши ва уни тартибли сақлашни ўрганиши керак.

17. Ўқувчиларни СССР Қуролли Кучлари сафида хизмат қилишга тайёрлаш, Совет Армиясига меҳр-муҳаббат руҳида тарбиялаш, социалистик Ватанда яшаётганлиги учун юксак ифтихор туйғусини, Ватанни ҳимоя қилишга доимо шай бўлиб туриш туйғусини шакллантириш уларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашга асос қилиб олиниши лозим. Умумий таълим ва ҳунар мактабидаги бошланғич ҳарбий тайёргарлик даражаси ва самарадорлиги оширилсин.

18. Ўқувчиларни коммунистик руҳда тарбиялашда кўп нарса ёшларнинг жамоат ташкилотларига, ўқувчиларнинг ўзини ўзи бошқаришига боғлиқ.

Комсомол ва пионер ташкилотларининг обрў-эътиборини, уларнинг ёшларни ғоявий-сиёсий тарбиялашдаги ролини қатъият билан ошириш, уларга раҳбарлик қилишда расмиятчиликка, ҳамма нарсани олдиндан белгилаб қўйишга ва икир-чикир ишларга аралашаверишга йўл қўймаслик зарур. Ўқувчилар коллективларининг масъулияти кучайтирилсин ва жипслиги мустаҳкамлансин, уларнинг ҳамма фойдали янги ишлари, ташаббуслари ва ҳаваскорлиги ҳар томонлама қўллаб-қувватлансин. Н. К. Крупская, А. С. Макаренко ва халқ маорифининг бошқа атоқли арбоблари бунга катта аҳамият берган эдилар.

Комсомол ва пионер ташкилотлари ўқишнинг сифатини оширишда, онгли интизомни ва хулқ-атвор маданиятини шакллантиришда, ижтимоий фойдали меҳнатни ва бўш вақтнинг мазмунли ўтказилишини ташкил этишда, ўқувчиларнинг ўзига ўзи хизмат қилишини ривожлантиришда педагоглар коллективларининг ишончли таянчи бўлишлари керак. Комсомол йиғилишлари ва пионер сборларининг катта, тарбиявий имкониятларидан тўлиқроқ фойдаланилсин, уларнинг қизиқарли ва мароқли ўтишига, мактаб коллективини қизиқтирувчи масалаларни муҳокама этишига ҳаракат қилинсин. Ўқувчи ёшларни комсомолга киришга яхшироқ тайёрлаш зарур.

Октябрятлар группаларининг ишини такомиллаштириш, кичик болаларга коллективда яшаш ва ишлаш маҳоратини ўргатишда ҳар томонлама ёрдам бериш, уларнинг кучларини фойдали, жамиятга керакли ишларга қаратиш: яхши ўқишга, меҳнатга тайёрланишга, ўзини намунали тутишга, катталарга кўмаклашишга ўргатиш лозим.

IV. МЕҲНАТ ТАРБИЯСИ, ТАЪЛИМИ, КАСБ ТАНЛАШГА ЎРГАТИШ

19. Партия мактаб фаолиятини такомиллаштиришда ёш авлодни меҳнатга тайёрлашни тубдан яхшилашга алоҳида аҳамият бермоқда.

Тўғри йўлга қўйилган меҳнат тарбияси, таълими ва касб танлашга ўргатиш, мактаб ўқувчиларининг ижтимоий фойдали, унумли меҳнатда бевосита қатнашиши ўқишга онгли муносабатни, гражданлик камолотини, шахснинг ахлоқий ва интеллектуал шаклланишини, жисмоний ривожланишини ҳосил қилишнинг бекиёс омилларидир. Мактабни битириб чиқувчиларнинг кейинги тақдири қандай бўлмасин, меҳнатда чиниққанлик фаолиятнинг ҳар қандай соҳасида уларга керак бўлади. Буни ўқувчилар яхши англаб олиши, ўқитувчилар, ота-оналар, бутун жамоатчилик чуқур фаҳмлаши муҳимдир.

Таълимни унумли меҳнат билан бирга қўшиш ўқувчиларни қуйи синфлардан бошлаб ўзларининг соғлиғи ва ёшига мос келадиган ташкилий, мунтазам, ижтимоий фойдали меҳнатга — жамият учун зарур бўлган ҳақиқий меҳнатга жалб этишни назарда тутади.

20. Мактабдаги меҳнат тарбияси ва таълимининг мақсади меҳнатга муҳаббат ва меҳнат аҳлига ҳурмат туйғусини сингдиришдан; ўқувчиларни ҳозирги замон саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши, қурилиш, транспорт, маиший хизмат асослари билан таништиришдан; ўқиш ва ижтимоий фойдали иш жараёнида уларда меҳнат кўникмалари ва маҳоратини ҳосил қилишдан; онгли равишда касб танлашга ва бошланғич ҳунар таълимини олишга ундашдан иборат.

Шу мақсадда ўқувчиларнинг меҳнат таълими ва ижтимоий фойдали, унумли меҳнати учун зарур бўлган вақтни анча кўпайтириш, шунингдек ёзги каникулларни бир оз қисқартириш ҳисобига ҳар йилги меҳнат практикасини ўтказиш кўзда тутилади. Меҳнат тайёргарлигининг турли йўналишлари ва формаларини ўз ичига оладиган, мактаблар, ҳунар-техника билим юртлари, техникумлар, ишлаб чиқариш коллективлари, оила ва жамоатчиликнинг биргаликда куч-ғайрат сарфлашини кўзда тутадиган комплекс программалар ишлаб чиқилиши лозим.

Бошланғич мактаб (I—IV синфлар) ўқувчилари турмушда зарур бўлган турли материаллардан қўлда бирор нарса ясаш, қишлоқ хўжалик экинларини етиштириш, кўргазмали ўқув қўлланмаларини ясаш, ўйинчоқлар ясаш, мактаб, болалар боғчаси, уй учун керакли турли фойдали предметлар ва шу сингариларни тайёрлашнинг энг оддий усулларини ўрганадилар. Шу босқичнинг ўзидаёқ болалар тушуна оладиган баъзи касблар билан танишиш бошланади.

Тўлиқсиз ўрта мактабда (V—IX синфлар) ўқувчилар анча муфассалроқ умуммеҳнат тайёргарлигини ҳосил қиладилар, металл, ёғоч ишлаш маҳорати ва амалий кўникмаларини ҳосил қиладилар, электр техника, металлшунослик, сураткашлик билан танишадилар, халқ хўжалигининг энг асосий тармоқлари ҳақида маълумот оладилар. Улар корхоналарнинг буюртмаларига биноан, шунингдек мактаблар учун унчалик мураккаб бўлмаган нарсаларни тайёрлайдилар. табиатни муҳофаза этиш тўғрисида ғамхўрлик қиладилар. VIII синфдан бошлаб ўқувчилар ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш бригадалари составида, мактаблараро таълим-ишлаб чиқариш комбинатларида, корхоналар ва ҳунар-техника цехлари ва участкаларида ҳунар ўрганадилар ва ишлайдилар.

Ўрта умумий таълим мактабида (X—XI синфлар) ана шу базада, шунингдек бевосита ишлаб чиқаришдаги иш жойларида мазкур регионнинг эҳтиёжларини эътиборга олиб, энг оммавий касблар бўйича меҳнат таълими ташкил этилади. Меҳнат таълимига ҳафтасига бир кун ажратилади. Программани муваффақиятли ўзлаштирган ҳамда муайян ихтисос бўйича амалий кўникма ва маҳоратни эгаллаган ўқувчилар белгиланган тартибда тегишли малака оладилар.

Мактаб ўқувчиларини меҳнатга тайёрлаш профилларини, ижтимоий фойдали, унумли меҳнатнинг конкрет характерини халқ депутатлари шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетлари халқ хўжалигининг кадрларга бўлган эҳтиёжини, ўқув-техника базасининг мавжудлигини, шаҳар ва қишлоқ мактабларининг, йигит ва қизлар меҳнатининг хусусиятини эътиборга олиб белгилайдилар.

Ўқувчиларнинг ўзига ўзи хизмат қилишини кенгайтириш зарур. Барча болалар ва ўқувчилар ўз ёшига қараб, гигиена ва соғлиқни муҳофаза қилиш нормалари ҳамда талабларига риоя этиб, синф хоналари ва кабинетларни супуриш-сидиришда қатнашишлари, мактаб ҳовлиларининг, спорт майдончалари ва шу кабиларнинг озодалиги ҳамда ободончилигига қараб туришлари керак. Ота-оналар оилаларда яшаш хоналарини тартибга солиш, овқат пишириш, кир ювиш ва кийим-кечакни ямаш, рўзғор асбобларини ва уй хўжалиги предметларини ремонт қилиш соҳасида болалар меҳнатини ташкил этадилар.

21. Ўқувчиларни касб танлашга ўргатиш иши такомиллаштирилсин. Ёшларни касб танлашга ўргатиш идоралараро кенгашлар, шаҳар ва район комиссияларининг фаолияти кучайтирилсин. Касб танлашга ўргатишни мувофиқлаштириш иши СССР Меҳнат ва социал масалалар давлат комитети зиммасига юклатилсин.

Тажриба тариқасида бир қанча шаҳар ва қишлоқ районларида мактаблар, ўқувчилар ва ота-оналар билан суҳбатни ташкил қилиш учун касб танлашга ўргатиш марказлари вужудга келтирилсин. Улар ўз фаолиятида мактаблараро ўқув-ишлаб чиқариш комбинатларига, мактаблардаги, билим юртларидаги ва корхоналардаги касб танлашга ўргатиш кабинетларига таянишлари, ўқувчиларни замонавий касблар билан таништиришлари, халқ хўжалигининг кадрларга бўлган эҳтиёжлари ҳақида ахборот беришлари, ўқувчиларнинг психологик-физиологик хусусиятларини, уларнинг муайян турдаги фаолиятга қобилияти ва қизиқишларини аниқлашлари, шу асосда тегишли амалий тавсиялар ишлаб чиқишлари керак.

Ўқувчиларнинг меҳнат тарбияси, таълими ва уларни касб танлашга ўргатиш системаси ўқувчиларни тўлиқсиз ўрта мактабни тугатадиган пайтгача пухта ўйлаб касб танлашга ва ўқишни давом эттириш учун тегишли ўқув юртини танлаб олишга тайёрлаши лозим.

22. Ўқувчиларни меҳнатга тайёрлаш ва тарбиялашни ташкил этишда актив қатнашиш — ишлаб чиқариш коллективларининг жуда муҳим вазифасидир. Ҳар бир мактабнинг базавий корхонаси бўлиши керак. База корхоналари ўзларининг структура бўлинмалари ҳуқуқларига эга бўлган мактаб ва мактаблараро устахоналарни, таълим-ишлаб чиқариш комбинатларини, ўқув цехлари ва участкаларини, ўқувчилар учун алоҳида иш жойларини, ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш бригадалари учун доимий дала шийпонларини, меҳнат ва дам олиш лагерларини вужудга келтиришлари қонун тартибида белгилаб қўйилиши керак. Улар мактаб ҳузуридаги ўқув-тажриба участкалари учун асбоб-ускуна, техника, материаллар, комплектлаш буюмлари, ер ажратиб берадилар, мактаб ўқувчиларининг ишлаб чиқариш фаолиятини планлаштирадилар ва ташкил этадилар, уларнинг меҳнатига ҳақ тўлайдилар. Базавий корхоналар ўқувчиларга таълим бериш ҳамда уларнинг унумли меҳнатини ташкил қилиш, улар билан тарбиявий иш ўтказиш, техника ижодкорлигини, қишлоқ хўжалиги тажрибакорлигини ривожлантириш ва касб танлашга ўргатиш учун мастерлар сифатида мутахассислар, ишчилар, колхозчиларни юборадилар. Партия, меҳнат ветеранларининг, ишлаб чиқариш илғорларининг мураббийлик ҳаракатини ривожлантириш, ўқувчиларни меҳнат коллективларининг ижтимоий-ишлаб чиқариш турмушига актив жалб этиш зарур.

23. Меҳнат таълими билан узвий равишда боғланган ҳолда ўқувчиларнинг иқтисодий тарбияси таъминланади. Улар ишлаб чиқариш муносабатларига амалий равишда қўшилишлари, социалистик мулк, план, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизоми, иш ҳақи тўғрисида ҳаётий тасаввур олишлари, меҳнат билан топилган ҳар сўмни қадрлашни ўрганишлари муҳимдир. Ўқувчилар ишлаб топган маблағнинг бир қисми меҳнат коллективининг ихтиёрига топширилсин. Мактаб тежамкор хўжалик ходими бўлиш, жамоат бойлигига ва она табиатга, дарсликларга, мактаб мулкига, электр энергияга, шахсий буюмларга, озиқ-овқат маҳсулотларига, айниқса нонга ғамхўрлик ва тежамкорлик билан қараш фазилатини тарбиялаб, вояга етказиши керак. Ўқувчилар иқтисодий тежаш, меҳнат унумдорлиги, маҳсулотнинг таннархи ва сифати, хўжалик ҳисоби ва бошқа шу каби тушунчалар билан амалда таништирилсин.

V. БОЛАЛАР ВА ЎСМИРЛАРНИ ЖАМОАТ ЙЎЛИ БИЛАН ТАРБИЯЛАШ

24. Коммунистик партия билан Совет давлати болалар ва ўсмирларни мактабгача тарбия муассасаларида, мактабда ўқишдан ташқари вақтда, мактабдан ташқари муассасаларда ва истиқомат жойида жамоат йўли билан тарбиялашни ривожлантириш ҳақида доимо ғамхўрлик қилмоқдалар, болаларни тарбиялашда оилага ҳар томонлама ёрдам бермоқдалар.

Мактабгача ёшдаги болаларни тарбиялаш ва ўқитишни ташкил этишни яхшилаш зарур. Ёшлик чоғидан улар Ватанга муҳаббат, катталарга ҳурмат, ўртоқлик ва коллективчилик, ахлоқ маданияти руҳида, гўзалликни ҳис этадиган қилиб тарбиялансин, ҳар бир болада билишга қизиқиш ва қобилият, мустақиллик, уюшқоқлик ва интизом ривожлантирилсин. Болалар боғчасида болаларга тарбия ва таълим беришнинг типовой программаси ишлаб чиқилиб, жорий этилсин, бунда ёш физиологияси ва психологияси, миллий маданиятлар ва анъаналар эътиборга олинсин.

25. Куни узайтирилган мактаблар ва группалар ўқувчиларни жамоат йўли билан тарбиялашнинг ўзини оқлаган ва истиқболли формасидир. Бундай мактаб ва группалар ўқувчиларнинг меҳнатини ташкил этиш ва бўш вақтини кўнгилли ўтказиш учун қулай шароит яратади, оилага ёрдам беради. Шу билан бирга мактабда дарсдан кейинги тарбиявий ишни жиддий равишда яхшилаш зарур. Уй вазифаларини бажаришда ўқувчиларга педагогик ёрдам бериш билан бирга мана шундай мактаблар ишининг мазмунини қизиқарли машғулотлар билан тўлдириш, болаларга оила шароитига яқин бўлган меҳрибонлик муносабати муҳитини яратиш муҳимдир. Моддий шарт-шароитлар вужудга келтирилишига қараб аҳолининг мана шундай мактабларга бўлган эҳтиёжларини тўла-тўкис қондириш учун уларнинг тармоғини ривожлантириш зарур. Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советларига, халқ депутатлари ўлка ва область Советларининг ижроия комитетларига ўқувчилар билан тўлиқ таъминланмаган мактабларда куни узайтирилган группалар тузиш ҳуқуқи берилади.

26. Мактабдан ташқари муассасалар — пионер ва мактаб ўқувчиларининг саройлари, уйлари, ёш техниклар ва табиатшунослар станциялари, спорт, музика мактаблари, бадиий ва хореография мактаблари, болалар кутубхоналари, пионер лагерларини янада ривожлантириш келгусида ҳар бир районда фаолиятнинг турли-туман йўналишлари билан болаларни машғул қилувчи мактабдан ташқари муассасалар комплексини вужудга келтиришга олиб бориши керак.

Истиқомат жойида ўқувчилар билан ўтказиладиган тарбиявий ишни тубдан яхшилаш зарур.

Барча ўқувчиларни ўқишдан ташқари вақтда тарбиявий ишнинг хилма-хил оммавий ва якка формаларига жалб этиш муҳимдир.

Уларнинг ҳаваскорлиги, тимурчилар ҳаракати ривожлантирилсин, қизиқишларга қараб клублар, техникавий ва бадиий ижодкорлик тўгаралари, спорт секциялари барпо этилсин. Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари уй-жой массивларида болалар ва ўсмирлар билан ишлаш учун бинолар ажратиш ва ускуналаш имкониятларини қидириб топсинлар. Янги уй-жой кварталларининг лойиҳаларида мана шундай бинолар кўзда тутилсин.

Ишни шундай йўлга қўйиш керакки, мактаб микрорайонидаги ўқувчилар билан тарбиявий иш олиб борадиган ташкилотчи бўлиб қолсин. Бу ишга ота-оналар, жамоатчилик, меҳнат, аввало ишлаб чиқариш коллективлари жалб этилсин, ёш ишчилар, мутахассислар, студентлар орасидан комсомол педагогик отрядлар тузилсин.

Куни узайтирилган мактаблар ва группалардаги, мактабдан ташқари муассасалардаги ва истиқомат жойидаги бутун ўқишдан ташқари тарбиявий ишни ташкил этиш халқ депутатлари район (шаҳар) Советларининг ижроия комитетлари, халқ маорифи бўлимлари зиммасига юклатилсин. Бу ишда шаҳар ва район комсомол комитетлари, касаба союз комитетлари, кўнгилли жамиятлар янада актив роль ўйнашлари лозим.

27. Совет давлати соғлиғи жиҳатидан оддий шароитларда ўқий олмайдиган болалар ва ўсмирлар тўғрисида катта ғамхўрлик қилмоқда. Улар учун мактаб-интернатлар, санаторий-ўрмон мактаблари ва бошқа махсус таълим-тарбия муассасалари тармоғи ташкил этилган ва ривожлантирилмоқда. Бу жойларда таълим ва тарбия малакали даволаш билан қўшиб олиб борилади. Мазкур муассасаларда болалар батамом давлат ҳисобидан боқилади. Халқ маорифи системасининг шу бўғинини ишини бундан буён ҳам такомиллаштириш, болаларни ҳар томонлама эътибор ва меҳрибонлик билан қуршаб олиш, уларни мустақил турмушга ва меҳнатга яхшироқ тайёрлаш керак.

Болалар уйларидаги ва оддий типдаги мактаб-интернатлардаги моддий-маиший шароитлар яхшиланиши ҳам зарур.

28. Оилага ёрдамни кучайтириш ва айни вақтда ёш авлодни тарбиялаш учун унинг масъулиятини ошириш лозим. Болаларни тарбиялаш — СССР гражданларининг конституцияга ёзиб қўйилган вазифасидир. Ота-оналар мактаб ва ўқитувчининг обрў-эътиборини ҳар томонлама кўтаришлари, болаларни меҳнатни севиш ва ҳурмат қилиш руҳида тарбиялашлари, уларни ижтимоий фойдали фаолиятга тайёрлашлари, тартибга интизомга, жамиятимиз турмушининг нормаларига риоя этишга ўргатишлари, уларнинг жисмоний камол топиши ва соғлиғини мустаҳкамлаш ҳақида ғамхўрлик қилишлари, уларнинг ўз вақтида умумий ўрта ва ҳунар таълими олиши учун зарур шароитларни яратиб беришлари, ўзларининг меҳнатга ва ижтимоий вазифаларга муносабати билан ҳамма ишда болаларга намуна кўрсатишлари лозим. Болалар эса, ўз навбатида ота-оналари, катта ёшдаги кишилар ҳақида ғамхўрлик қилишлари лозим. «Уларни эъзозлаш, ҳурмат қилиш, уларга меҳрибон бўлиш, — деб уқтирди Ю. В. Андропов, — мамлакатимиз ёшларининг бурчидир...» (Танланган нутқ ва мақолалар. М., 1983, 2-нашри, 32-бет).

(Давоми учинчи бетда).

УМУМИЙ ТАЪЛИМ ВА ҲУНАР МАКТАБИНИ ИСЛОҲ ҚИЛИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

(Боши биринчи ва иккинчи бетларда).

Тарбиянинг самарадорлигини ошириш кўп жиҳатдан оила, мактаб, жамоатчилик ва меҳнат коллективларининг баҳамжиҳат куч-ғайрат сарфлашларига ва ўқувчиларга нисбатан қўядиган талаблари бир хил бўлишига боғлиқ. Касаба союз комитетларининг болалар ва ўсмирлар тарбиясида оилага ва мактабга кўмаклашувчи комиссиялари (кенгашлари) фаолиятини активлаштириш, умумий таълим мактаблари, ҳунар-техника билим юртлари ва бошқа таълим-тарбия муассасалари ҳузуридаги ота-оналар комитетларининг иш таъсирчанлигини ошириш, тўгаракларнинг машғулотларини ўтказишга ота-оналарни кенгроқ жалб қилиш зарур.

Меҳнат коллективлари болалар тарбиясини доимо диққат марказида тутишлари, бу ишда ота-оналарга ёрдам беришлари ва оилавий тарбиядаги нуқсонлар ва камчиликлар учун улардан қаттиқ жавоб талаб қилишлари лозим. Болаларнинг тарбияси учун ота-оналарнинг масъулиятини кучайтириш тадбирларини ишлаб чиқиб, амалга ошириш мақсадга мувофиқдир.

Оилавий тарбияни яхшилашда ота-оналарнинг педагогик умумий таълими системасини кенгайтириш муҳим роль ўйнайди. Педагогика билимларини оммалаштиришда матбуот, телевидение ва радиодан, оғзаки пропагандадан, Бутуниттифоқ «Билим» жамиятининг имкониятларидан кенгроқ фойдаланиш зарур.

VI. СОВЕТ ЖАМИЯТИДА ЎҚИТУВЧИ

29. Ёшларга таълим ва тарбия беришнинг мураккаб вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш ўқитувчига, унинг ғоявий эътиқодига, касб маҳоратига, истеъдоди ва маданиятига ҳал қилувчи даражада боғлиқдир.

Халқ ўқитувчиси — ёш шахснинг маънавий дунёси меъморидир, жамиятнинг ишончли кишисидир, жамият ўқитувчига энг азиз, энг қимматли бўлган болаларни, ўз умидини, ўз келажагини ишониб топширади. Бу ғоят олижаноб ва жуда қийин касб, ўз умрини шу касбга бағишлаган кишидан доимий ижодкорликни, тинимсиз фикрлашни, зўр қалб саховатини, болаларга меҳр-муҳаббатли, ишга астойдил садоқатли бўлишни талаб қилади. Ўқитувчи ўзининг ёш авлодни тарбиялаш соҳасидаги фидокорона, маърифатпарварлик меҳнати билан халқнинг чуқур миннатдорчилиги ва ҳурматини қозонган. Совет ўқитувчиларининг кўп миллионли отряди — мамлакатимизнинг ифтихори, ёшларни тарбиялашда партиянинг ишончли таянчидир.

Партия жамият турмушида ўқитувчининг ролини, унинг обрў ва эътиборини ошириш ҳақида доимо ғамхўрлик қилмоқда.

«Халқ ўқитувчиси бизда шундай бир юксак даражага қўйилмоғи лозимки, — деб ёзган эди В. И. Ленин, — у буржуа жамиятида ҳеч қачон бундай юксак даражага кўтарилмаган, кўтарилмаяпти ва кўтарилиши ҳам мумкин эмас. Бу — исбот-талаб қилмайдиган ҳақиқатдир. Биз ўқитувчини маънавий жиҳатдан юксалтириш борасида ҳам, уни ҳақиқий юксак унвонга лойиқ бўлишга ҳар тарафлама тайёрлаш борасида ҳам, муҳими, муҳими ва энг муҳими унинг моддий аҳволини яхшилаш борасида ҳам мунтазам, оғишмай, зўр бериб иш олиб бориш йўли билан юқорида айтилган ҳолга эришмоғимиз лозим». (Тўла асарлар тўплами, 45 том, 410-бет). Мамлакат тараққиётининг ҳозирги босқичи совет ўқитувчилари олдига янги вазифалар қўймоқда. Партиянинг ривожланган социалистик жамиятни такомиллаштириш соҳасидаги программавий йўл-йўриқларини рўёбга чиқаришга қодир бўлган ёш авлодларни вояга етказиш керак.

30. Ўқитувчи кадрлар тайёрлашни анча яхшилаш — халқ маорифи системасини ислоҳ қилишнинг ажралмас қисмидир. Бўлажак ўқитувчиларга, тарбиячиларга энг замонавий илмларни ўргатиш ва уларни амалий жиҳатдан яхши тайёрлаш лозим. Шу мақсадда педагогика олий ўқув юртлари ва билим юртларининг ўқув планлари ҳамда программалари қайта ишлансин, улар турмуш талаблари билан маҳкам боғлансин. Студентларнинг ҳозирги замон ишлаб чиқариши ва мактаб ўқувчиларига касб ўргатиш методлари асосларини ўрганиши кўзда тутилсин. Психологик-педагогик тайёргарлик савияси кўтарилсин, практиканинг ташкил этилиши ва мазмуни яхшилансин. Этика ва эстетика, логика, совет ҳуқуқини ўқитиш, ўқувчилар коллективларидаги тарбиявий иш методикаси кенгайтирилсин. Педагогика институтларида зарур шароитлар яратилишига қараб таълимнинг беш йиллик муддатига ўтиш, педагогика ўқув юртларини юқори сифатли дарсликлар ва ўқув қўлланмалари билан таъминлаш юзасидан қўшимча тадбирлар ишлаб чиқилиб, амалга оширилсин, педагогика олий ўқув юртларининг профессор-ўқитувчилар состави мустаҳкамлансин.

Университетларда ўқитувчилар тайёрлаш сифати оширилиши, уларнинг педагогика олий ўқув юртларига илмий тадқиқотларни ривожлантиришдаги, илмий-педагог кадрлар малакасини оширишдаги ёрдами кучайтирилиши лозим.

Умумий таълим мактабларининг, ҳунар-техника билим юртларининг, ўрта махсус ўқув юртларининг, мактабгача тарбия ва мактабдан ташқари муассасаларнинг педагогларга, тарбиячиларга, ишлаб чиқариш таълими мастерларига ошиб бораётган эҳтиёжларини тўла-тўкис таъминлаш зарур, инженер-педагогик маълумот бериш ривожлантирилсин. Маорифнинг ҳамма бўғинлари учун фақат олий педагогик маълумотли ўқитувчилар ва тарбиячилар тайёрлашга ўтишни амалга ошириш учун шароит яратилсин.

31. Болалар билан ишлашга иштиёқи бўлган ёшларни ўқишга танлаб олиш — маориф органларининг, педагогика ўқув юртларининг, университетларнинг жуда муҳим вазифасидир. Йигитларни педагогика ихтисослари бўйича ўқишга қабул қилишни анча кенгайтириш керак. ВЛКСМ Марказий Комитети пионер, комсомол ишида ҳамда болалар ва ўсмирлар билан тарбиявий ишда ўзини кўрсатган мактабларни, билим юртларини битириб чиқувчиларни, ишлаб чиқаришдаги ёшларни, армия сафидан бўшаб келган жангчиларни педагогика олий ўқув юртларига ва факультетларга комсомол йўлланмалари билан юбориб турсин. Педагогика ўқув юртларига мактабларнинг ва ўрта ҳунар-техника билим юртларининг педагогика советлари меҳнат коллективлари, халқ маорифи органлари тавсиялари билан студентлар қабул қилиш одат тусига киритилсин.

32. Педагог кадрларнинг малакасини ошириш системаси янада такомиллаштирилиши лозим. Педагоглар маҳоратини ошириш, илғор тажрибани умумлаштириш ва оммалаштиришнинг илмий-методика марказлари бўлмиш ўқитувчилар малакасини такомиллаштириш (малака ошириш) институтлари ривожлантирилсин. Бу институтларда тегишли кафедралар ташкил қилинсин, уларда ишлаш учун малакали мутахассислар жалб этилсин. Қоида тариқасида педагог ҳар тўрт-беш йилда бир марта қайта тайёрлашдан ўтиб туриши мақсадга мувофиқдир.

Халқ маорифи ходимларининг сиёсий ўқишига, уларнинг марксизм-ленинизм назарияси, КПСС сиёсати, ёшларни Коммунистик руҳда тарбиялаш актуал проблемаларини ўрганишига эътибор кучайтирилсин. Ўқитувчининг ўз маълумотини доимо ошириши ва такомиллаштириши учун унга ҳамма зарур шароитлар яратиб берилиши, уни сиёсий, илмий ва бадиий адабиёт билан таъминлаш яхшиланиши керак.

33. Халқ депутатлари Советлари, халқ маорифи органлари, касаба союз ва комсомол ташкилотлари педагог кадрларнинг мустаҳкам ўрнашиб қолиши, уларнинг қўнимсизлиги қисқартирилиши юзасидан зарур чораларни кўришлари, ўқитувчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилишлари, уларга биринчи навбатда уй-жой беришлари лозим. Энг яхши педагогларнинг ишини маънавий рағбатлантириш ва моддий жиҳатдан рағбатлантириш практикаси кенгайтирилсин. Биринчи сентябрь кунини умумхалқ байрами — Билимлар куни, деб эълон қилиш таклиф этилади. Меҳнат Шуҳрати ордени статутига ўзгартиш киритиб, болалар ва ёшларга таълим ҳамда тарбия беришдаги муваффақиятлари учун ўқитувчиларни ва халқ маорифининг бошқа ходимларини шу орден билан мукофотлаш мумкинлигини кўзда тутиш зарур.

Ўқитувчилар, тарбиячиларнинг, ишлаб чиқариш таълими мастерларининг, халқ маорифи системаси методистлари ва бошқа ходимларининг иш ҳақи оширилсин.

34. Педагогика фани мактаб ишининг савиясини ва самарадорлигини оширишга янада салмоқли ҳисса қўшиши лозим. Бу фаннинг ҳаёт билан, мактаб практикаси билан боғланишини кучайтириш жуда муҳимдир. СССР Педагогика фанлари академияси, педагогика илмий-тадқиқот муассасалари, олий ўқув юртлари ва университетлар умумий таълим ҳамда ҳунар мактабининг актуал проблемаларини ишлаб чиқишга тубдан буриб юборилсин.

Тадқиқотларнинг сифати ва самарадорлигини оширишга ҳаракат қилиш, уларнинг натижаларини практикага кенгроқ жорий этиш зарур. Педагог олимларнинг, психологлар, дидактиклар, методистларнинг илмий асарлари конкрет тавсияномаларда, ўқув ва методик қўлланмаларда ўз ифодасини топиши керак.

Педагогика билимларини пропаганда қилишни кучайтириш, илғор тажрибани умумлаштириш ва оммалаштириш мақсадида Бутуниттифоқ педагоглар жамияти тузилсин ва СССР Халқ маорифи марказий музейи барпо этилсин.

VII. МАОРИФНИНГ ЎҚУВ МОДДИЙ БАЗАСИНИ МУСТАҲКАМЛАШ

35. Умумий таълим ва ҳунар мактаблари ўқувчиларининг, мактабгача тарбия муассасалари, интернатлар ва бошқа муассасаларда тарбияланувчиларнинг кўпайиши, таълим-тарбия вазифаларининг мураккаблашуви, меҳнат таълимининг кенгайиши маорифнинг моддий базасини янада ривожлантириш, мустаҳкамлаш ва сифат жиҳатдан такомиллаштиришни талаб этади. Келгусида мактабгача тарбия муассасаларига бўлган талаб-эҳтиёжларни тўлиқ қондириш, куни узайтирилган группалар учун ва мактабларнинг бир сменада ишлаши учун, олти ёшдаги болаларни ўқитиш учун шарт-шароитларни вужудга келтириш, меҳнат таълими, ўқишдан ташқари вақтда болалар ва ўсмирлар билан ишлаш учун зарур базани яратиш каби проблемаларни ҳал этиш лозим. Бунинг учун айниқса янги районларда мактаблар, устахоналар ва ўқув-ишлаб чиқариш комбинатлари, ҳунар-техника билим юртлари, мактабгача ва мактабдан ташқари болалар муассасалари, педагогика ўқув юртлари, ўқитувчилар малакасини ошириш институтлари, педагог ходимлар учун уй-жойлар, ўқувчилар учун ётоқхоналар ва интернатлар қурилиши кенг программасини амалга ошириш керак

Ўқув юртларининг биноларини ҳамда ётоқхоналарни қуриш, ремонт қилиш ва жиҳозлаш учун давлат ва кооператив корхоналарнинг, совхозлар ва колхозларнинг имкониятларидан кенгроқ фойдаланиш, уларга шу мақсадлар учун маблағ ҳамда ресурслар ажратиш ҳуқуқини бериш лозим. Ўқув юртлари биноларининг замонавий таълим-тарбия жараёни талабларини ҳисобга олувчи янги лойиҳалари ва қурилиш нормативлари ишлаб чиқилиши зарур.

36. Министрликлар билан идоралар юқори малакали ишчилар тайёрлашни кенгайтириш учун ўрта ҳунар-техника билим юртлари тармоқларини ривожлантиришга капитал маблағни кўпайтиришлари керак. Корхоналарни реконструкция қилиш билан айни бир вақтда улар базасида ишлаб турган билим юртлари, ўқув комбинатлари, цехлари, участкалари, устахоналари техника билан қайта қуроллантирилиши лозим.

Ўқув жиҳозлари, кўргазмали ўқув қуроллари ва таълимнинг замонавий техника воситаларини, мебеллар, станоклар, асбоблар, электрон-ҳисоблаш техникаси, қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқаришни кенгайтиришлари зарур.

VIII. ХАЛҚ МАОРИФИНИ БОШҚАРИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

37. Умумий ўрта ва профессионал таълимнинг ривожланиши уларнинг мақсад ҳамда вазифаларини тобора яқинлаштириб, бирлаштирмоқда. Бошқарув органлари ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялаш соҳасида ягона давлат сиёсатини муттасил амалга оширишлари, етилган масалаларни ўз вақтида ва ижодий ҳал этишлари, барча ўқув юртларининг иш савияси ҳозирги замон талабларига мувофиқ оширилишини таъминлашлари керак...

Шундай сиёсатни яна ҳам изчилроқ амалга ошириш, маориф системаси турли бўғинларининг фаолиятини самарали равишда мувофиқлаштириш, маорифга ва профессионал таълимга амалий раҳбарликни кучайтириш мақсадида марказда ва жойларда: СССР Министрлар Советидан бошлаб халқ депутатлари шаҳар ва район Советларининг ижроия комитетларигача бўлган даражада идоралараро комиссияларни тузиш мақсадга мувофиқдир. Мактабларни битирувчиларни планлаштириш ва тақсимлаш, ўқув юртларини комплектлаш, ўқишни давом эттирувчиларни тақсимлаш, меҳнат тарбияси ва таълими учун шарт-шароитлар яратиш, моддий базани ривожлантириш ва ундан фойдаланиш каби принципиал масалаларни ҳал этиш ана шу комиссиялар зиммасига юклансин.

38. Халқ маорифини бошқариш органларининг иш услуби ва методларини қатъиян яхшилаш чоралари кўрилсин. Маорифнинг аҳволи чуқур анализ қилиниши, ўқув планлари ва программалари, дарсликлар ва методик адабиётни такомиллаштириш таъминлансин.

Таълим ва тарбия ишидаги илғор тажрибани ўрганишга, пропаганда қилиш ва жорий этишга алоҳида эътибор бериш, новаторларнинг ташаббусларини менсимасликка ҳам, шу ташаббусларнинг ўйламасдан юзаки оммалаштирилишига ҳам йўл қўймаслик керак.

Мактаблар, мактабгача тарбия ва мактабдан ташқари муассасаларнинг ишини ташкил этишда, педагог кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва уларнинг малакасини оширишда, мактабнинг ишлаб чиқариш билан алоқасини мустаҳкамлашда, меҳнат таълимини ва касб танлашга ўргатишни, ўқув-ишлаб чиқариш комбинатлари, ҳунар-техника билим юртлари, корхоналарнинг таълим цехлари базасида юқори синф ўқувчиларининг бошланғич профессионал тайёргарлигини ташкил этишни яхшилашда маорифни бошқариш район бўғинининг муҳим роль ўйнашини ҳисобга олиб, уни мустаҳкамлаш мақсадга мувофиқ деб топилсин. Район бўғини таълим-тарбия муассасаларини хўжалик жиҳатдан таъминлаш тўғрисида ғамхўрлик қилишни ўз зиммасига олиши лозим.

Мактаблар ва ҳунар-техника билим юртлари директорларининг таълим-тарбия жараёнини ташкил этиш борасидаги ижодий ишлари учун шарт-шароитларни яхшилаш, уларнинг ўқув нагрузкасини камайтириш зарур. Синф раҳбарининг роли ва обрў-эътибори бутун чоралар билан оширилсин, унга ҳар томонлама ёрдам берилсин. Мактабнинг ва ўқитувчининг ишига биринчи навбатда талабалар билимининг чуқурлиги ва мустаҳкамлигига, уларнинг ғоявий ва маънавий фазилатларига қараб, улар ҳаётга ва меҳнатга қандай тайёрланганликларига қараб баҳо берилсин.

39. Қишлоқ мактаби алоҳида эътибор берилишига муҳтождир. Шу мактабнинг аҳволи ва иш савияси қишлоқни социал ривожлантиришга, ёшларнинг муқим ўрнашиб қолишига, қишлоқ аҳолисининг маданий савиясини оширишга, қишлоқда демографик муаммоларни ҳал этишга катта таъсир ўтказмоқда. Партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотларининг, агросаноат бирлашмаларининг куч-ғайрати қишлоқ мактабларининг иш шароитини тубдан яхшилашга, шу мактабларни малакали педагог кадрлар билан мустаҳкамлашга, таълим-тарбия жараёнининг сифатини оширишга, ўқувчиларни меҳнатга тайёрлашни ва уларни касб танлашга ўргатишни яхшилашга, уларни қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтиришда актив қатнашиш иштиёқи руҳида тарбиялашга қаратилиши лозим.

40. Мактаб тўғрисида ғамхўрлик — умумпартия, умумхалқ иши. Партия комитетлари КПСС XXVI съездининг, КПСС Марказий Комитети 1983 йил июнь Пленумининг қарорларига амал қилиб, мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларининг ҳаётини чуқур ўрганишлари, уларнинг фаолиятида вужудга келадиган проблемаларни ўз вақтида пайқаб, уларни ҳал этиш йўлларини белгилашлари, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг, совет ва хўжалик органларининг, меҳнат коллективларининг эътиборини мактабга қаратишлари керак. Халқ маорифи муассасалари ишининг энг муҳим масалалари, шу муассасалар партия ташкилотларининг ҳисоботлари партия комитетларининг пленумлари ва бюроларида мунтазам суратда кўриб чиқилиши лозим.

Педагог кадрларнинг сиёсий ва маънавий жиҳатдан ўсиши тўғрисида ҳар куни ленинча ғамхўрлик қилиш, партия ички ва ташқи сиёсатининг энг муҳим масалалари тўғрисида ўқитувчиларни оператив равишда хабардор қилиб туриш — партия комитетларининг бурчидир. Ўқитувчига зўр эътибор бериб ва одоб билан муносабатда бўлиш, педагогларни таълим ва тарбия ишларига алоқадор бўлмаган топшириқларни бажаришга жалб этмаслик зарур. Педагогик-меҳнат ветеранлари тўғрисида ғамхўрлик қилинсин, ёшларни тарбиялашда уларнинг катта ҳаёт тажрибасидан активроқ фойдаланилсин.

Ўқув юртларининг бошланғич партия ташкилотларига раҳбарлик яхшиланиши лозим. Педагогик коллективларни жипслаштириш ва мустаҳкамлаш, соғлом маънавий психологик иқлимни, чинакам ижодкорлик, коллегиаллик ва жавобгарлик муҳитини вужудга келтириш — ана шу бошланғич партия ташкилотларининг вазифасидир. Ўқитувчилар ва ишлаб чиқариш таълими мастерлари ўртасида партия қатламини кўпайтириш, партия сиёсатини амалий равишда рўёбга чиқаришда коммунист ўқитувчиларнинг авангардлик ролини ошириш зарур.

Янги босқичда умумий таълим ва ҳунар мактабининг вазифаларини ўқув юртлари партия ташкилотларининг ва улар коллективларининг энг яхши иш тажрибасини, совет ўқитувчиларининг фидокорона меҳнатини газета ва журналларнинг саҳифаларида, радио ва телевидение орқали омилкорлик билан мунтазам суратда ёритиб бориш зарур.

* * *

Халқ маорифини такомиллаштириш — Коммунистик партия билан Совет давлати сиёсатининг энг асосий масалаларидан биридир.

Умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилиш умумдавлат миқёсидаги йирик тадбир ижтимоий-сиёсий аҳамиятга молик катта воқеа бўлади. Педагоглар бир қанча авлодларининг меҳнати билан қўлга киритилган, совет мактаби ва педагогика фани эришган барча қимматли ютуқлар, замон синовидан ўтган жамики илғор нарсалар авайлаб асралиши ва актив равишда фойдаланилиши керак. Шу билан бирга маорифни такомиллаштириш ва ёшларни тарбиялашнинг ҳаёт ўртага қўйган, ижтимоий ривожланишнинг энг муҳим талаб-эҳтиёжлари тақозо этган, етилган масалалари ҳал этилиши лозим.

Ислоҳотнинг асосий тадбирларини босқичма-босқич, ўн биринчи ва ўн иккинчи беш йилликлар (1984—1990 йиллар) мобайнида амалга ошириш мўлжалланмоқда. Ҳар бир иттифоқдош ва автоном республикада, ўлка, область, шаҳар, районда маҳаллий шароитларни ҳисобга олиб, ислоҳотни амалга ошира боришнинг конкрет планларига эга бўлиш керак.

Мактабни қайта қуриш иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетларидан, Министрлар Советларидан, маҳаллий партия ва совет органларидан, касаба союз ва комсомол ташкилотларидан, халқ маорифи органларидан катта ташкилотчилик ва оммавий-сиёсий ишларни талаб этади. Ҳар бир меҳнат коллективи, корхона, колхоз, муассасанинг, министрликлар ва идораларнинг, жамоат ташкилотининг ҳар бир раҳбари учун, барча ота-оналар учун мактаб иши уларнинг жонажон иши бўлиб қолиши лозим.

Ислоҳот мақсадлари олижаноб, юксак маънавий, инсонпарвар мақсадлардир. Шу мақсадларни рўёбга чиқариш совет кишиларининг маълумот ва маданият савиясини ошириш учун ғоят катта аҳамиятга эга бўлади, ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялаш, уларни ҳаётга ва меҳнатга, актив жамоат фаолиятига тайёрлаш учун энг яхши шарт-шароитларни яратади. Буларнинг ҳаммаси мамлакатнинг ғоявий-сиёсий, иқтисодий ва мудофаа потенциалини мустаҳкамлашга, жамиятимизни ҳар томонлама тараққий эттиришга, унинг коммунизм сари олға боришига самарали таъсир ўтказади.

ХАЛҚ НОМЗОДЛАРИ

(Боши биринчи бетда).

МАРТ 4 ЯКШАНБА — СССР ОЛИЙ СОВЕТИГА САЙЛОВЛАР

фоқ Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатишга қарор бердилар.

Асбобсозлик заводида бўлган йиғилиш қатнашчилари корхона токари **Юлия Дмитриевна Новоселова**ни Йошкар-Ола сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

Мордва АССР, Ромодан районидаги «Заря» колхозининг меҳнатчилари механизатор **Петр Николаевич Винокуров**ни Ромодан сайлов округидан СССР Олий Совети Миллатлар Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

Орджоникидзедаги «Победит» заводида бўлиб ўтган йиғилиш қатнашчилари шу корхонанинг пайвандчиси **Борис Иванович Ефременко**ни Саноат сайлов округидан СССР Олий Совети Миллатлар Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

Ворошиловград областидаги «Донбассантрацит» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 60 йиллиги номли шахта коллективи СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари **Леонид Васильевич Смирнов**ни Краснолуч сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатишга қарор қилди.

«Вильнюс» мебель комбинатининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг йиғилишида Литва Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Пятрас Пятрович Гришкявичюс**ни Вильнюс шаҳар сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатишга қарор қилинди.

Молдавия ССР, Единец районидаги Калинин қанд комбинатининг меҳнатчилари Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Семён Кузьмич Гроссу**ни Единец сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатдилар.

В. И. Ленин номидаги Кохтла-Ярве сланец-химия ишлаб чиқариш бирлашмасининг меҳнатчилари Эстония Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Карл Генрихович Вайно**ни Таллин — Қишлоқ сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатдилар.

(ТАСС).

* * *

СССР 50 йиллиги номли Андижон «Электродвигатель» заводининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари СССР Олий Совети депутатлигига номзод кўрсатишга бағишланган йиғилишда КПСС-нинг ички ва ташқи сиёсати, КПСС Марказий Комитети 1983 йил декабрь Пленуми қарорларини қизғин маъқуллаётганликларини билдирдилар.

Штамповка цехининг ишчиси А. А. Кудрявцева йиғилишда сўзга чиқиб, ишлаб чиқариш илғори, «Электродвигатель» заводининг ишчиси комсомол М. А. Маликовани Андижон сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод этиб кўрсатишни таклиф қилди. У номзодни «Беш йилликнинг ёш гвардиячиси» нишони билан ҳақли равишда мукофотланган ташаббускор ва меҳнатсевар ишчи сифатида таърифлади. М. А. Маликова актив жамоат фаолияти билан ишдаги ўртоқларининг муносиб обрў-эътиборига сазовор бўлди, халқ депутатлари Андижон область Советида завод коллективининг муносиб вакили бўлиб келмоқда, цех комсомол ташкилотига бошчилик қилмоқда.

Завод директори В. Я. Богдасаров, цех бошлиғи Ф. А. Зокирова, иқтисодчи Т. В. Подковина, ишчи З. Обидова, механика-йиғув цехининг бригадири Д. М. Ахмадулин бу таклифни қўллаб-қувватладилар.

Йиғилиш **Майрамхон Абдумўминовна Маликова**ни 578-Андижон сайлов округидан СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг депутатлигига номзод этиб кўрсатишга якдиллик билан қарор қабул қилди.

(ЎзТАГ).

УЧАСТКА САЙЛОВ КОМИССИЯЛАРИНИНГ СОСТАВИГА НОМЗОДЛАР

Республикада СССР Олий Советига сайлов ўтказувчи участка сайлов комиссиялари тузилмоқда. Меҳнат коллективлари, жамоат ташкилотлари ўзларининг ҳалол иши, актив жамоат фаолияти, Ватанга садоқат билан хизмат қилиши туфайли ҳамманинг иззат-ҳурматига сазовор бўлган кишиларни шу комиссияларнинг составига ўз вакиллари қилиб тавсия этмоқдалар. Уларнинг кўпчилиги ҳозирдаёқ ташкилотчилик иши тажрибасига эга бўлиб, аввалги сайлов вақтида сайлов комиссияларининг ишида қатнашган кишилардир.

«Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмасида — шофёр А. И. Убайдуллаев, «Компрессор» заводида — корхона директори Н. С. Новаченко, Октябрь революцияси номли Тошкент тепловоз ремонти заводида — ишчи Д. У. Нажмитдинова, Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институтида — доцент Л. М. Омаров Тошкентдаги участка сайлов комиссиялари составига кўрсатилдилар.

(ЎзТАГ).

ДАВЛАТ ПЛАНИНИ СЎЗСИЗ ТЎЛА ВА ОШИРИБ БАЖАРИШ — СОВЕТ КИШИЛАРИНИНГ ВАТАНПАРВАРЛИК БУРЧИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1983 ЙИЛ ДЕКАБРЬ ПЛЕНУМИ ВА СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ТЎҚҚИЗИНЧИ СЕССИЯСИ МАТЕРИАЛЛАРИ ЮЗАСИДАН ПАРТИЯ ЎҚУВИ, ИҚТИСОДИЙ ТАЪЛИМ, КОМСОМОЛ СИЁСИЙ МАОРИФИ СИСТЕМАЛАРИДА ВА ПРОПАГАНДАНИНГ ОММАВИЙ ФОРМАЛАРИДА ЎТКАЗИЛАДИГАН МАШҒУЛОТЛАРНИНГ НАМУНАВИЙ ПЛАНИ

1. Мамлакатнинг иқтисодий ва социал тараққиёт йўлида дадил ҳаракати.

КПСС Марказий Комитети 1983 йил декабрь Пленумининг, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов нутқининг, СССР Олий Совети тўққизинчи сессиясининг аҳамияти. КПСС XXVI съезди белгилаб берган партия сиёсий йўлини, иқтисодий стратегиясини изчиллик билан амалга ошириш ва ривожлантириш. Омманинг юксак ижодий ташаббуси — бундан буёнги муттасил ривожланиш ва ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, халқ фаровонлигини ўстириш, мамлакат мудофаа қобилиятини таъминлашнинг ҳал қилувчи шарти.

КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленумидан кейин халқ хўжалигидаги ижобий силжишлар. Ишлаб чиқариш самарадорлигини, халқ хўжалигини ўстириш суръатларини, уюшқоқлик ва интизомни ошириш. Мамлакат Озиқ-овқат программасини рўёбга чиқаришга салмоқли ҳисса қўшиш. Халқ фаровонлигини янада юксалтириш, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, уй-жой-коммунал қурилишни ривожлантириш тадбирларини амалга ошириш. Хўжалик фаолиятидаги мавжуд камчиликларни тугатиш, иқтисодий ўсиш резервларини қидириб топиб, амалга ошириш — КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми ўртага қўйган вазифаларни бажаришнинг муҳим шарти.

Совет давлати ташқи сиёсатининг СССР Олий Совети томонидан якдиллик билан қўллаб-қувватланиши ва маъқулланиши. Совет Иттифоқининг тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш, қуролланиш пойгасини жиловлаш, давлатлар ўртасида ҳамкорликни кенгайтириш ва чуқурлаштиришдан иборат ўзгармас йўли.

2. СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1984 йилги Давлат плани — партия сиёсий ва иқтисодий стратегиясининг ифодаси.

Беш йиллик тўртинчи йили планининг характерли белги ва хусусиятлари, 1984 йилда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий вазифалари, суръатлари ва пропорциялари. Миллий даромадни ўстириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, моддий ресурсларни тежаш, ишлаб чиқариш фондларидан самарали фойдаланиш юзасидан план топшириқлари. Ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштиришни такомиллаштириш ва атроф муҳитни муҳофаза қилиш бўйича тадбирларни амалга ошириш.

Саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва сифатини яхшилаш. СССР Энергетика программасини рўёбга чиқариш. Тежаш режимини кучайтириш. Транспорт барча турларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш. Мамлакат экономикасида капитал қурилиш ролининг ўсиши. Халқ хўжалигида фан-техника тараққиётини жадаллаштириш тадбирлари.

СССР Озиқ-овқат программасини бажариш соҳасида агросаноат комплекси ходимларининг куч-ғайратини ошириш. Қишлоқ хўжалигини ва у билан боғлиқ бўлган РСФСР Ноқоратупроқ зона тармоқларини ривожлантириш суръатларини жадаллаштириш. Қишлоқ меҳнаткашларининг меҳнат, турмуш ва маданий шароитларини янада яхшилаш тадбирларини амалга ошириш.

Халқ турмуш даражасини юксалтириш. Халқ истеъмол моллари, озиқ-овқат саноати тармоқлари маҳсулотини ишлаб чиқаришни, чакана товар оборотини, маиший хизмат кўрсатишни ўстириш, аҳолининг реал даромадларини кўпайтириш план топшириқлари. Меҳнат унумдорлигининг ошиши ва унга ҳақ тўлашнинг ўсиши ўртасидаги тўғри мутаносибликларга риоя қилишга бўлган талабларни ошириш. Уй-жой қурилиши ҳажмини кўпайтириш, маориф, соғлиқни сақлаш ва маданият тармоқларини ривожлантириш.

3. Бутун ишни аниқ-пухта ташкил этиш — планни муваффақиятли бажаришнинг энг биринчи шарти.

Омманинг ижодий ташаббускорлигини, хўжалик фаолиятини, социалистик мусобақани, иқтисодий, ташкилий ва ғоявий-тарбиявий ишни давлат планини сўзсиз бажаришга ва уни ошириб бажариш учун барча имкониятлардан фойдаланишга қаратиш зарур. Ҳар бир тармоқда ва ҳар бир меҳнат коллективида план топшириқларини бажариш йўллари, воситалари ва методлари. Меҳнат унумдорлигини пландан ташқари ошириш, машина-ускуналарнинг иш сменалилигини ўстириш, маҳсулот ишлаб чиқариш учун меҳнат сарфининг лойиҳа кўрсаткичига тезроқ эришиш. Меҳнатни ташкил этишнинг бригада формаларини изчиллик билан жорий этиш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ва топширилган иш учун кадрларнинг масъулиятини ошириш, шартнома мажбуриятларига қатъий риоя қилиш, ишлаб чиқариш жараёнининг бир маромда бўлишини таъминлаш.

Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг кечиктириб бўлмайдиган ҳозирги вазифалари ва стратегик проблемаларига бир хилда диққат-эътибор бериш тўғрисида ўртоқ Ю. В. Андропов ўртага қўйган вазифа ҳақида КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми. Экономикани планлаштириш ва бошқариш системасини, социалистик хўжалик юритиш услуб ва методларини такомиллаштириш. Иш натижалари учун бирлашмалар ва корхоналарнинг ҳуқуқларини кенгайтириш, мустақиллиги ва масъулиятини ошириш юзасидан ўтказиладиган иқтисодий экспериментнинг аҳамияти. Бошқарув бутун механизмини комплекс такомиллаштириш программаларини ишлаб чиқиш зарурлиги.

Империалистик доираларнинг айби билан халқаро вазият ғоят кескинлашган бир шароитда план топшириқларини оғишмай бажариш, ҳалол, юксак унумли меҳнат қилиш — ҳар бир меҳнат коллективининг, ҳар бир совет кишисининг мажбуриятигина эмас, шу билан бирга ватанпарварлик бурчи ҳамдир.

* * *

Махсус машғулотлар ўтказиш билан бир қаторда КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг ва СССР Олий Совети тўққизинчи сессияси материаллари ўқув курсларининг тегишли бўлимларига ҳам киритилади.

Партия комитетлари, сиёсий маориф уйлари ва кабинетлари, меҳнаткашларга иқтисодий билим бериш кенгашлари машғулотларни турмуш билан, тармоқлар, республикалар, ўлкалар, областлар, шаҳарлар, районлар ва меҳнат коллективларининг 1984 йилги планни ҳамда умуман беш йиллик топшириқларини тўла ва ошириб бажариш, юксак ишлаб чиқариш натижаларига эришиш соҳасидаги конкрет вазифалари билан мустаҳкам боғлаб ўтказишда пропагандистларга ёрдам беришлари лозим.

НАЗАРМАТ

ВАТАН ТОНГИ

Она-Ватан, қалбим торида
Қўшиқларинг урар бахтдан бонг.
Янги йилнинг илк наҳорида
Сени қучиб, отар оппоқ тонг.

Нурга буркаб азиз заминни
Кўтарилар қуёш самога.
Қадрланг деб иссиқ нуримни,
Зарин сочар мангу дунёга.

Ҳар кун шундай ёзар нур қанот,
Кенг оламга таратиб ёғду.
Офтоб билан боқий ер, ҳаёт,
Шудир инсон йўлида орзу.

Қуёш сузар Ватан кўкида,
Ором олар жаннат боғлари,
Минг ғурур бор алп кўксимда,
Ўтар, фарах, гаштли чоғларим.

Тоғларидан хазина қалқир,
Ёғду балқир дарёларидан,
Сўзлар чаман бўлиб дашт, қир,
«Оқ олтин»нинг зиёларидан.

Жўмард халқим ўзи ижодкор, —
Гўзал ва тинч бўлсин дер ҳаёт.
Йўқ бўлсин дер, ғаним — бадкирдор,
Осойишта йил ёзсин қанот.

Янги йилда шу эзгу ният,
Қўшиқ бўлиб урсин бахтдан бонг.
Она-Ватан йил наҳорида
Сени қучиб отар оппоқ тонг!..

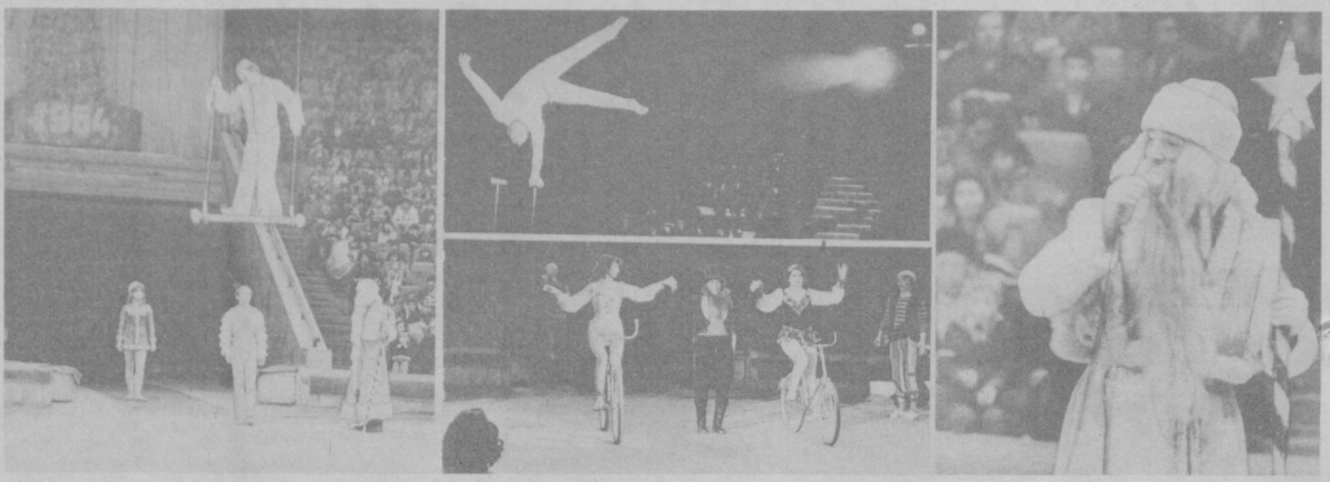

● ШУ КУНЛАРДА Тошкент Давлат цирки ҳар қачонгидан ҳам гавжум. Мактаб ўқувчиларининг каникул кунларида бу ерда «Циркда арча» катта янги томошалари муваффақият билан ўтмоқда. Ўқувчилар Қорбобо, Қорқиз ва циркнинг етакчи артистлари иштирокида турли томошаларни мароқ билан кўришаётир. Суратларда: цирк томошаларидан лавҳалар.
В. ПОРТНОВ фотолари.

СУЛТОН АКБАРИЙ — 60 ЁШДА

ЖЎШҚИН ИЖОД СОҲИБИ

СУЛТОН Акбарий Тошкент шаҳрининг эски маҳаллаларидан бири — Сақичмонда туғилиб, вояга етди. У болаликдан эртаклар дунёсига ошно бўлди. Шу боисдан ҳам ижодкор ўзининг таржимаи ҳолида «Бозиллаган танча атрофида «Очил дастурхон», «Ур, тўқмоқ», «Дулдул», «Учар гилам», «Ёрилтош» эртаклари ва халқ қўшиқларини, «Қирқ оғайни ботирлар» саргузаштларини, «Минг бир кеча» ривоятларини маза қилиб эшитардим, онам савод чиқарган аёл эди» деб ёзади.

Султон Акбарий меҳнат фаолиятини ҳам жуда эрта бошлади, у мактабни тугатиш арафасида «Колхоз турмуши» газетасида бўлим мудири, сўнгра масъул секретарь бўлиб ишлади. Қаламкашнинг дастлабки хабар ва мақолалари «Ленин учқуни», «Ёш ленинчи», «Янги ҳаёт» газеталарида босилиб турди. Ижодкор ўрта мактабни тамомлаганидан сўнг Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтида таҳсил кўрди, бу таълим даргоҳида унинг адабиётга бўлган меҳр-муҳаббати назарий билимлар билан мустаҳкамланди.

Шоир 1942 йили она-Ватан ҳимоясига отланиб, Закавказье фронтида разведкачи бўлиб жанг қилди. Унинг окоп ва блиндажларда туғилган шеърлари «Қизил Ўзбекистон» газетаси саҳифаларида босилиб турди.

Урушдан кейинги йилларда С. Акбарий севган касбида меҳнат фаолиятини давом эттирди. Турли мавзуларда мақола ва очерклар, шеър ва достонлар ёзди. Шу тариқа қаламкашнинг «Мирзачўл дафтари», «Гирдоб», «Фарзанд», «Менинг маҳаллам», «Тавба», «Одамнинг изи», «Авлодлар достони», «Кўкан шўро» номли поэмалари юзага келди. Ижодкор Африка мамлакатлари бўйлаб сафардан қайтиб, «Кўз ёши ва табассумлар» номли шеърий китобини чоп эттирди. Султон Акбарийнинг турли йилларда «Ижодкорлар», «Тинчликни олқишлайман», «Кўнгил оҳанглари», «Меҳригиё», «Уч достон», «Шукрона», рус тилида эса «Вихри» («Қуюнлар»), «Пламя» («Аланга») шеърий тўпламлари нашр қилинди. Бундан ташқари, қаламкаш насрга ҳам қўл уриб, атоқли аллома Қори-Ниёзийнинг ҳаёти ва фаолиятига бағишланган «Устод» номли роман-хроника ёзди.

Султон Акбарий турли йилларда «Ленин учқуни», «Ёш ленинчи», «Қизил Ўзбекистон» газеталарида, бадиий адабиёт нашриётида ишлади. «Шарқ юлдузи» журналида бўлим мудири, «Тошкент ҳақиқати» газетаси ва «Гулистон» журналида масъул секретарь, «Сирдарё ҳақиқати» газетасида редактор ўринбосари бўлиб хизмат қилди. 1968 йилдан эса у «Ўқитувчилар газетаси»да редактор ўринбосари сифатида фаолият кўрсатмоқда.

Ижодкорнинг публицистик ва лирик шеърлари, турли мавзудаги достонларини мутолаа қилар эканмиз, Султон Акбарийнинг халқимизнинг жонли тилини пухта билиши ва бу бебаҳо хазинадан ўз асарларида ўринли фойдаланишининг гувоҳи бўламиз. Бундан ташқари, шоир ижодида қардош халқларнинг интернационал дўстлигини тараннум этувчи дилбар шеърлар ҳам ижодкор салоҳиятининг ўзига хос қирраларини намоён қилади.

Султон Акбарий бадиий таржима соҳасида ҳам муваффақиятли изланиб келмоқда. У китобхонларга қирғиз халқ эпоси— «Манас» достони (II-том), Т. Шевченко, Р. Тагор, К. Симонов, Н. Тихонов, Абай, А. Сурков каби атоқли шоирларнинг асарларини ҳам ўзбек тилига ағдарган моҳир таржимон сифатида танилган.

Султон Акбарий 60 ёшга тўлди. Таниқли ижодкор, моҳир журналист ва таржимонни муборак ёши билан самимий қутлар эканмиз, унга мустаҳкам сиҳат-саломатлик, бахт ва янги ижодий парвозлар тилаймиз.

ЮРТИМ, БИР ИРМОҒИНГДАЙ...

Коммунизм қурамиз!
Ёпишмаган курагим,
Чандир пайларим ила
Имоним бунга комил.
Жарроҳ ёриб кўрсайди,
Бир қадоқча юрагим,
Аммо унинг юмуши
Тегирмон тошидай зил.
Манглайин кулганларга
Қирот-қирот гавҳармас.
Қўшиқ шодаларини
Совға қилмоғим лозим.
Келажак шафақлари
Нур таратган саҳар пайт
Баҳор гулдирагидай
Ёйилсин шўх овозим.
Янги дунё жилваси
Бир қатра симоб янглиғ
Кўриниб турсин қуйма
Сатрлар кимёсида.
Орзу қўли силаган
Дил кўзи бедор, ёниғ
Партиявий ҳужжатнинг
Мукаммал имлосида.
Коммунизм қурамиз!
Интилиш йўлларига
Дафна поёндозлари
Ёзилмаган бўлса ҳам,
Кенг жаҳон аро тенглик,
Бахт меҳмон бўларида
Неъматни ҳар жон билан
Бирга кўрамиз баҳам.
Шоирингман: нафас-ла
Юлдузларни иситиб,
Уйларга олиб кирай
Бозиллаган печкадай.
Энг улуғ иншоотнинг
Керак бир михи бўлиб,
Мартенлар ёнбошида
Қайнаб турай декчадай.
Қувон эй, йигит ёшим,
Ишчи юрагим, қувон!
Коммунизм боғларин
Хуш бўйин димоғингда.
Келажак кишиси деб,
Берилган экан унвон,
Дарёга қўшиламан,
Юртим, бир ирмоғингдай.

ШУКРОНА

Кўпни кўрдим кўп яшамасдан,
Лек дунёнинг томошасидан
Безмадим ҳеч, кўнгил созладим,
Чайлада кун билан ёзладим.
Сўнгакларим ёна ва ёна,
Шафақларин ичдим шукрона.
Нур чиқардим томирларимдан,
Хурсанд, баҳор ёмғирларидан.
Гулнорларни қитиқлаб шамол,
Қўшиқларга айланди хаёл.
Муниc ўйлар тушди қоғозга,
Уйлар тўлиб кетди овозга.
Мен яшадим, яхши яшадим,
Бир умрни элаб ташладим.
Бир умрки, лофлардан ҳоли,
Шоирларни тутмас уволи.
Кўрганларим ҳаммаси турмуш:
Йиллар ила маишат қурмиш
Бир умрнинг ҳангамалари
Ва ҳисобий тенгламаларн.
Мен яшадим, яхши яшадим,
Бир умрни элаб ташладим.
Бир умрки, они янгилик,
Балки шунинг ўзи мангулик.

Султон АКБАРИЙ

САҲНАДА — ЧЕХ ДРАМАТУРГИ АСАРИ

ЎЗБЕК Давлат «Ёш гвардия» драма театри чех драматурги Иван Баковчаннинг «Қотил»нинг юраги» спектаклини саҳналаштирди.

Чехословакия Социалистик Республикасининг Совет Иттифоқида ўтган фестивалига бағишланган бу асарни истеъдодли режиссёр Рустам Бобохонов саҳнага қўйди. Спектакль безакларини рассом А. Слугин ишлади. Асар шу куннинг мавзусида бўлиб, унда инсониятни таҳликага солишга тинмай уринаётган Америка милитаристларининг кирдикорлари ва у ерда одамларнинг қадр-қиммати сариқ чақага ҳам арзимаслиги рўй-рост очиб берилади.

Спектаклнинг ўзбек театри саҳнасида қўйилиши «ёш гвардиячи»лар ҳаётида катта воқеа бўлди.

Шу кунларда театрнинг бош режиссёри Ҳ. Файзиев Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси драматург С. Азимовнинг «Кўзлари чўлпон» асарини саҳналаштиришга тайёргарлик кўрмоқда.

Ф. УСМОНОВА.

СЎРАГАН ЭДИНГИЗ

САРИҚДАН СЎНГ...

Болаларда сариқ касаллиги тез-тез учраб турибди. Бу дарднинг «инжиқ»лигини ўз фарзандларим мисолида ҳам кўрдим. Ҳозир улар касалхонадан чиқишди. Врачлар парҳезни қаттиқ ушланг деб маслаҳат бердилар. Нималарга риоя этишим ҳақида чуқурроқ маълумот берсангиз.

Л. ИСКАНДАРОВА,
Бекобод шаҳри.

ЎЗ ДАВРИНИНГ буюк ҳакими Суқрот: «Бизнинг овқат моддаларимиз даво воситалари бўлмоғи, даво воситаларимиз эса овқат моддалари бўлмоғи керак», деб ёзган эди. Бола организми яхши ўсиб ривожланиши учун овқат билан бирга етарлича оқсиллар, ёғлар, углеводлар, витаминлар, тузлар талаб қилади.

Вирусли гепатитда асосан жигар зарарланади. Бу хасталик узоқ давом этади, шунинг учун овқатланишни ҳам миқдор, ҳам сифат жиҳатидан бирданига чеклаб қўйиш жисмоний ва ақлий ривожланишнинг тўхтаб қолишига олиб келиши мумкин. Тўғри ташкил қилинган парҳез овқатлар моддалар алмашинувига ижобий таъсир кўрсатади, юқумли гепатит билан оғриган бемор организмида бузилган биологик жараёнларнинг тикланишига ёрдам беради.

Сариқ касаллигидан сўнг парҳез овқатларни тайёрлашга катта аҳамият бериш керак. Уни тайёрлашда касаллик турини, меъда ичак йўли зарарланганми, йўқми, ана шуларни ҳисобга олиш лозим. Иложи борича пиширилган овқатларнинг осонроқ ҳазм бўлишини ўйлаш керак. Бунинг учун маҳсулотларни қайнатиб ва буғда пишириш тавсия этилади. Узоқ пиширилган таомда минерал тузлар йўқолиб, тўйимлилик камайиб кетиши мумкин. Гепатит билан оғриган бола организмида буғда пиширилган сабзи, картошка, лавлаги, котлетлар, сабзавот солинган қайнатма овқатлар тез ва осон сингийди. Шунда жигарга ортиқча юк тушмайди. Болани бир йўла суюқ овқатларга «боғлаб» қўймасдан, қайнатилган гўшт ва балиқлар билан ҳам овқатлантириш керак. Акс ҳолда у тезда дармонга киролмайди. Гепатитга чалинган бола 6 ойдан 12 ойгача парҳезда бўлиши керак.

Дарддан тезроқ фориғ бўлиш учун овқатланиш режимига риоя қилиш зарур. Мунтазам равишда, белгиланган муддатларда ҳар куни камида 4 маҳал овқатланиш керак. Овқатни сузиб беришда боланинг ёши ҳисобга олинади. Кўп овқат бемор боланинг иштаҳасини бўғади. У инжиқлик қилиб емай қўяди. Шунинг учун овқатни чиройли кўринишли бўлиши, озода идишга камроқ сузилишига ҳам аҳамият бериш керак.

Қадим замонлардан юқумли гепатит билан оғриган беморга углеводлар, хусусан, қанд, асал, мураббо, ширин шарбатлар (узум, анор ва бошқалар)ни кўпроқ бериш зарур деб ҳисоблаб келинган. Чунки булар осон ҳазм бўлади. Улар ичида асал, айниқса, фойдали. Асал ичак фаолиятини кучайтиради, жигар ишини яхшилайди. Зотилжам, нерв системаси юрак касалликлари, камқонлик билан оғриган болаларга яхши таъсир кўрсатади.

Асални болага овқатланишдан бир ярим — икки соат олдин 20—30 граммдан бериш тавсия этилади.

Жигар хасталиги билан оғриган болалар овқат рационидан сут, қатиқ, творог, албатта, ўрин олиши керак. Хўл мевалар, кўк нўхот, карам, бодом, ёнғоқ, тухум сариғи, мол гўшти каби маҳсулотлар жигардан ёғ ҳайдашда муҳим роль ўйнайди.

Овқатни оз-оздан тез-тез еб туриш жигар касалликларида овқатланиш режимининг зарурий қоидаси ҳисобланади. Кунига 4—5 маҳал енгил овқат ейиш ўт ажралишини тезлаштиради. Меъда ичак йўлига тушадиган оғирлик бартараф этилади.

Касалликдан кейинги парҳезлар боланинг тезда соғайиб кетишига ёрдам беради. Лекин сариққа чалинмасликка интилиш керак. Бунга озодалик, саранжом-сариштaлик, юқумли касаллик билан оғриган беморлардан ўзини ҳоли тута билиш, санитария гигиена қоидаларига тўла риоя этиш билан эришилади.

Ж. ХЎЖАЕВ,
область санитария маорифи уйининг бош врачи.

С. МУҲИДДИНОВА,
врач-методист.

Редактор ўринбосари
С. Ғ. МУСАЕВ.

Ўйлаб топинг, болалар!

Арча чайнворди

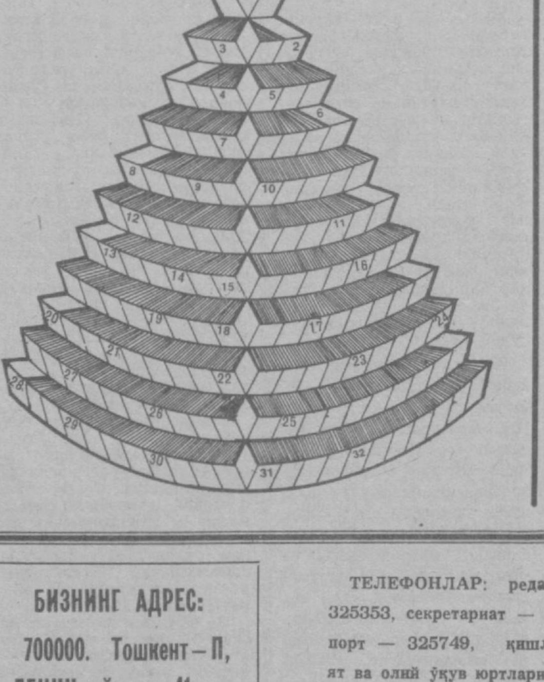

1. Ватанимизда биринчи бўлиб Янги йилни кутиб оладиган ярим орол. 2. Ўрмон маликаси. 3. Йил ойларидан бири. 4. Барги озуқа сифатида ишлатиладиган дарахт. 5. Байрам таоми. 6. Жаҳон халқларининг орзу—истаги. 7. Узун йил. 8. Давра қўшиғи. 9. Санъат тури. 10. Шоир Абдулла Ориповнинг Янги йилни мадҳ этувчи шеъри. 11. Янги йилни баҳорда нишонлайдиган қардош мамлакат. 12. Ўзбек миллий таоми. 13. Республикамизнинг эстрада ансамблларидан бири. 14. Ернинг табиий йўлдоши. 15. Туроб Тўла шеъри билан айтиладиган қўшиқ номи. 16. Янги йилда Қорбобо ўрнига Чўпон кириб келадиган мамлакат. 17. Ватанимиз шимолида яшайдиган халқлардан бири. 18. Санъат тури. 19. Ўзбекистон халқ шоираси Зулфиянинг шеъри. 20. Биринчи январда Революция кунини нишонлайдиган мамлакат. 21. Тошкент областидаги кончилар шаҳри. 22. Машҳур совет комиги ва киноактёри. 23. Янги йил карнавали учун тайёрланадиган кийим. 24. Халқаро пролетариат гимни. 25. Янги йилни фазода кутиб олган совет космонавтларидан бири. 26. Жуфт бўлиб ижро этиладиган рақс. 27. Вақт ўлчови. 28. «Шашмақом» куйларидан бири. 29. Шарқ халқларининг қадимий йил ҳисоби. 30. Нон тури. 31. Байрам сайлларида, тўйларда, тарафма-тараф бўлиб ўтказиладиган ҳозиржавоблик. 32. Ҳафта куни.

Тузувчи **Ф. ОРИПОВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ САЁҲАТ ВА ЭКСКУРСИЯЛАР БЮРОСИ

ТУРИСТ

ҚУЙИДАГИ МАРШРУТЛАР БЎЙИЧА ЗАМОНАВИЙ БАРЧА ҚУЛАЙЛИКЛАРГА ЭГА БЎЛГАН ТЕПЛОХОДЛАРДА САЁҲАТ ҚИЛИШГА

ЧОРЛАЙДИ

«ВАЛЕРИАН ҚУЙБИШЕВ» ТЕПЛОХОДИ

ТОШКЕНТ — КУЙБИШЕВ — МОСКВА — АСТРАХАНЬ — КУЙБИШЕВ — ТОШКЕНТ.

24 майдан — 15 июнгача.
Путёвка баҳоси—400—520 сўм.

«ТИХИЙ ДОН» ТЕПЛОХОДИ

ТОШКЕНТ — РОСТОВ — ДОН — МОСКВА — РОСТОВ — ДОН — ТОШКЕНТ.

2 майдан 24 майгача, 22 майдан — 13 июнгача.
Путёвка баҳоси 440—540 сўм.
Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, Парадлар ҳиёбони, 5-уй, 8-хона. Телефон 39-13-59.

АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ БЮРОСИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»

1-«ОТДЕЛСТРОЙ» трестининг

11-ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАСИГА
сувоқчилар, бўёқчилар, дурадгорлар, мармар тош ётқизувчилар.
Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

КУЙБИШЕВ РАЙОНИДАГИ САНОАТ КОРХОНАЛАРИГА
токарлар, фрезерчилар, слесарь-йиғувчилар, слесарь-асбобсозлар, слесарь-электриклар, ускуналар ремонти бўйича слесарлар, молия-сотиш бўлими бошлиғи, инженер-эконмист (сотиш бўйича) инженер-технолог, инженер-нормаловчи, инженер-конструктор, бухгалтерлар, лаборант.

ТРАМВАЙ-ТРОЛЛЕЙБУС ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАСИГА
слесарлар, токарлар.
Ёлғиз кишилар ётоқхона билан таъминланадилар.

ЧИЛОНЗОР РАЙОНИДАГИ САНОАТ КОРХОНАЛАРИГА
гальваниклар, қалайловчилар, слесарь-йиғувчилар, слесарь-ремонтчилар, слесарь-электриклар, штамповкачилар, сайқал берувчилар, токарь-каруселчилар, токарь-чархловчилар, фрезерчилар, электр-механика асбобларининг монтажчилари, электр-механика асбобларининг регулировкачилари, ғалтакка ўровчилар, дурадгорлар, вальцовкачилар, металл қирқувчилар (қайчида ва аррада), прессловчилар (пластмасса), юкчилар, омборчилар.

ЛЕНИН РАЙОНИДАГИ САНОАТ КОРХОНАЛАРИГА
токарлар, фрезерчилар, автослесарлар, электро-монтёрлар.

КУЙБИШЕВ РАЙОНИДАГИ САНОАТ КОРХОНАЛАРИГА
слесарлар, токарлар, фрезерчилар, шофёрлар.

СПРАВКАЛАР ВА ИШГА ЙЎЛЛАНМАЛАР ОЛИШ УЧУН ҚУЙИДАГИ АДРЕСЛАРГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН:
МАРКАЗИЙ ПУНКТ — Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 5-хона
ЛЕНИН РАЙОН ПУНКТИ — Т. Шевченко кўчаси, 64-уй.
ОКТЯБРЬ РАЙОН ПУНКТИ — У. Юсупов кўчаси, 3-уй.
ЧИЛОНЗОР РАЙОН ПУНКТИ — 2-квартал, 3-уй.
ФРУНЗЕ РАЙОН ПУНКТИ — Ш. Руставели кўчаси, 64-уй.
ҲАМЗА РАЙОН ПУНКТИ — М. Ҳасанова кўчаси, 3-уй.
КУЙБИШЕВ РАЙОН ПУНКТИ — К. Маркс кўчаси, 59-уй.
КИРОВ РАЙОН ПУНКТИ — Энгельс кўчаси, 48-уй.
СОБИР РАҲИМОВ РАЙОН ПУНКТИ — Қорасарой кўчаси, 270-уй.
АКМАЛ ИКРОМОВ РАЙОН ПУНКТИ — Чилонзор массиви, 22-квартал, 13-уй.
СЕРГЕЛИ РАЙОН ПУНКТИ — 2-квартал, 69-уй.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
/ "Ташкентская правда" /
Орган Ташкентского обкома Коммунистической партии Узбекистана и областного Совета народных депутатов

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000. Тошкент — П, ЛЕНИН кўчаси, 41

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748, масъул секретарь — 334808, 325353, секретариат — 325750. БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 325778, саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749, қишлоқ хўжалиги — 325647, пропаганда; совет қурилиши — 325645, фан, маданият ва олий ўқув юртлари — 325553, адабиёт ва санъат — 325767, ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар — 334048, 325354. Фотомухбир — 325894.

Р—07004. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. В. 1515.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12